

DELE

DELAVSKA ENOTNOST

19. VI. 1976 – ŠT. 24 – L. XXXV. – CENA 3 DIN
GLAVNI UREDNIK: VOJKO ČERNELC
ODGOVORNI UREDNIK: BOJAN SAMARIN

V OKVIRU

Delegatski sistem smo sprejeli kot osnovno pravilo vedenja in urejanja medsebojnih odnosov. Z malce pesniškim navdihom bi lahko rekli, da ga nosimo kot kapljico vode na dlani... Seveda je ob tem tudi res, da niti približno ni dovolj samo posaditi rožo, če je obenem nismo pripravljeno nenehno negovati.

Po drugi strani bi lahko tudi rekli, da smo delegatski sistem sprejeli „na široki fronti“ z odprtim srcem, vendar smo v njegovem praktičnem, torej vsakodnevnem poteku našli na številne ovire.

„Vemo, da je pripravljeno gradiva neprimerno,“ največkrat slišimo, „vendar ne vemo, kako naj bi napravili boljše.“ Prav zaradi take prakse je bilo po vsej verjetnosti poročilo, o katerem tokrat govorimo, deležno še večje pozornosti in priznanja. SKratka, je pregledno in jasno, z repom in glavo in jasno opredeljenimi stališči...

„Ni čudno,“ smo slišali, „saj je zrastle iz najširše delegatske baze in je zato tudi prav, da gre zdaj v pretres in preverjanje v osnovne sindikalne celice.“

Tig

Potrebne so korenite spremembe

Razprave o preobrazbi srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje in razprave o ustanavljanju posebnih izobraževalnih skupnosti, ki so jih sindikati organizirali v zadnjih treh mesecih v organizacijah združenega dela, so s sprejetjem povzetka razprave v stališčih republiškega sveta ZS Slovenije, verificiranih na 14. seji 17. junija, tako rekoč zaključene. Javna razprava je bila izredno široka, ustvarjalna, marsikje je segla vse do delovnih enot. Delavci, ki so v njej sodelovali, so bili enako kritični do slabosti sedanjega izobraževalnega sistema in do pomanjkljivosti v zasnovah novega kot tudi do slabosti v lastnih delovnih organizacijah, zaradi katerih tudi marsikje niso uspeli svojih kadrovskih problemov hitreje razreševati. Terjali so korenite spremembe.

Brez skromnosti lahko rečemo, da so doslej sindikati s to javno razpravo opravili zelo koristno delo, da so ga opravili dobro in da brez zadreg lahko tudi rečemo – tokrat je res spregovorila sindikalna delegatska baza.

Nekaj ugotovitev je še prav posebno pomembnih. Javna razprava je demantirala pogostne pavšalne ocene, da se delavci za probleme izobraževanja ne zanimajo. Velika zavzetost v razpravi govori prav o nasprot-

nem – vedno širša je fronta delavcev, ki se zavedajo, kako velikega pomena za delovni proces so ustrezno izobraženi kadri. Ta razprava je tudi demantirala napovedi, češ da bo razprava zbledela, saj imamo ta čas več drugih razprav, o srednjeročnem načrtovanju, o zakonu o združenem delu. Prav sočasnost in povezanost razprave o izobraževanju, srednjeročnem načrtovanju in vsebini zakona o združenem delu pa je dala razpravam o usmerjenem izobraževanju šele prave razvojne družbene razsežnosti.

Spoznanje, da delamo šele prve korekce k tej najpomembnejši šolski reformi po drugi svetovni vojni in da gre za dolgotrajen proces, je tisto, zaradi katerega so tudi zadnjem plemuru republiškega sveta zelo jasno poudarili: prvi javni razpravi mora slediti še močnejša in še širša družbenopolitična akcija, ki je potrebna zavoljo nadaljnjih korakov v uresničevanju reforme. Tak korak pomeni ustreznejše organiziranje vsega združenega dela v posebnih izobraževalnih skupnostih, tak korak pomeni priti pred delavce s celotno materialno bilanco, ki jo bo terjalo uresničevanje usmerjenega izobraževanja. In še marsikaj drugega bo potrebno storiti, da bomo reformo lahko začeli uresničevati!

S-G.

Smo sredi zelo živahne javne razprave o tem, kako naj bi vsebino osnutka zakona o združenem delu kar najbolj učinkovito uveljavili v naši samoupravni praksi. Gre za bitko z vsem starim in preživelim v naši dozdajšnji samoupravni dejavnosti, za takšne odnose med

ljudmi, ki jih terja „mala ustava“.

Tudi v kranjski Savi so v minulem tednu organizirali prve javne razprave o osnutku zakona o združenem delu v sindikalnih skupinah.

Foto: A. Agnič

S SEJE PREDSEDSTVA RS ZSS

POUDAREK NA PRAVIH LJUDEH

Predsedstvo RS Zveze sindikatov Slovenije se je v sredo sestalo na 33. razširjeni seji, ki jo je vodila generalna sekretarka Ivanka Vrhovčak. Na dnevnem redu je bilo nekaj razprav, ki prihajajo še posebej do veljave, če jih smiselno povežemo z dogajanjem okoli osnutka zakona o združenem delu. V mislih imamo predvsem razpravo o uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih in poročilo o učinkovitosti delovanja samoupravnih sporazumov o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke.

Predsedstvo je sprejelo tudi izhodišča za družbeno akcijo pri oblikovanju samoupravnih interesnih skupnosti za odih.

Vsekakor bi kazalo opozoriti na mnenje, ki je dobilo polno podporo, da so se delegatski odnosi pri nas razcveteli v polni sili in tega dejstva ne morejo oporekati niti najstrožji kritiki. Politični delavec, ki hoče

biti trdno zasidran v realnosti, pa mora predvsem razmisljati o tistih silnicah nekega gibanja, ki bi jih kazalo – v našem primeru „moralo“ – izboljšati, da se ne bi znašlo v zastoju. Kar zadeva delegatske odnose, bi v zvezi s tem na vsak način morali razmisliti o poostreni izbiri „pravih ljudi“, ki ne bi imeli venomer na ustih izgovora, da „nimajo časa“, še bolj od tega pa se zdi pomembno, kako nam bo uspelo razrešiti pota in načine informiranja (gre za celoviti pretok informacij „za bazo“, ki jo predstavljajo). Saj vemo, da niti približno ne gre samo za informacijo v golem pomenu besede, temveč predvsem za tisto njeno sestavino, ki jo največkrat povezuje s trditvijo: „Kdor ve za pravi podatek – ima oblast!“

Informiranost torej ni samo „sporočanje dejstev“, temveč ga pojmuje kot uporabno orožje v rokah delavcev. Zato, da bodo lahko resnični samoupravljalci...

I. T.

OB ZAKLJUČKU REDAKCIJE: SEJA RS ZSS

Šolstvo in samozaščita

LJUBLJANA, 17. junija – V mali sejni dvorani Skupščine SRS se je dopoldne na plenarnem zasedanju sestel republiški svet Zveze sindikatov Slovenije. Člani sveta so najprej verificirali stališča do reforme srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje, kot so se izoblikovala med javno razpravo. Pri tem so obravnavali tudi prvo delovno gradivo o ustanavljanju posebnih izobraževalnih skupnosti. V nadaljevanju seje pa je RS ZSS obravnaval še dosedanje delo in naloge sindikata na področju družbene samozaščite.

Zaradi zaključka redakcije tokrat na 4. in 5. strani povzemamo le najvažnejše misli iz uvodnih referatov, ki sta ju imela sekretarka RS ZSS za izobraževanje znanost in kulturo Tilka Blaha in sekretar RS ZSS za SLO in družbeno samozaščito Julij Planinc.

M. G.

V organizaciji ZSJ, ZSS, občinskega sveta ZSS Kranj in Raziskovalnega centra za samoupravljanje pri RS ZSS se je v Kranju v torek začel desetdnevni seminar za sindikalne funkcionarje iz dežel vzhodne Afrike. Seminarju prisostvujejo predstavniki sindikalnih gibanj Tanganjike, Zambije, Ugande, Etiopije, Kenije, Gane, Nigerije in južnoafriškega kongresa sindikatov SACTU. Goste iz afriških dežel, ki se bodo pri nas seznanili z jugoslovanskim samoupravnim socialističnim sistemom in obiskali več delovnih organizacij, je ob začetku seminarja nagovorila generalna sekretarka RS ZSS IVANKA VRHOVČAK. V svoji pozdravni besedi je poudarila, da so se med naprednimi afriškimi sindikati in ZSJ že spletle vezi, ki jih prepleta naša polna solidarnost z neposrednimi interesi in zahtevami delavskega razreda za uresničitev demokratičnih in sindikalnih svoboščin ter za krepitev politične in ekonomske neodvisnosti vseh dežel in narodov. V Jugoslaviji poznamo boj sindikalnih organizacij na črni celini in

vemo, da se delavsko gibanje in proces oblikovanja delavskega razreda razvijata hkrati z bojem za neodvisnost, samostojnost in premagovanje velike zaostalosti, ki jo je zapustil kolonializem. Za takšen boj sindikatov izraža delavski razred Jugoslavije velike simpatije in podporo. Za tople pozdravne besede se je v imenu udeležencev seminarja, o katerem bomo še poročali, zahvalil sekretar za mednarodne zveze Afriškega kongresa Zimbabve AARON NDLOVU (tretji z leve).

Foto: FRANCE PERDAN

NI PREDAHA NA FRONTI SAMOUPRAVLJANJA

STRAN 3

DELAŠ, DELAŠ, PLAČE PA NI

STRAN 8

KAJ SMO STORILI...

KONKRETNO DELO

Ze kar nekaj časa čutimo, da je treba tudi v naše delovanje vnesti tak način dela, ki bo – tako pravimo – konkreten. V minulem obdobju smo na tem področju nedvomno naredili nov korak. Morda pa je še bolj pomembno to, da smo stalno gojili potrebo po resničnem spreminjanju stvari, po konkretnem delu! Iskali smo, to lahko trdimo, ob vsakem sklepu tudi način, kako bi s svojim delom prodri do delavcev.

V teh prizadevanjih smo v zadnjih mesecih kvalitetno predovali. Kar je prej pomenilo našo željo in veliko poskusov, zdaj dobiva svoj pravi obraz. Nova zakonodaja, posebno še zakona o združenem delu in družbenem planiranju, nam daje sistemsko osnovo. Sklepi političnih organov, še zlasti ZKJ in ZKS pa so odstranili zadnje nejasnosti in tako ustvarili pogoje za učinkovito uresničevanje novih nalog.

Tudi naše naloge na področju gospodarske stabilizacije nam opredeljujejo način dela. Enostavno povedano, samo konkretno delo je tisto, ki daje rezultate. Če je rezultat večji dohodek TOZD, v katerem se morajo odražati napovedani interesi delavca, organiziranega v TOZD in družbeni interesi, je tudi merilo uspešnosti našega dela tak dohodek.

Prav to pa je neposredni vzvod, ki ne dopušča, da bi naše delo, naše akcije hodili mimo delavcev, organiziranih v TOZD. Naše delo pri pripravljani in sprejemanju srednjeročnih planskih dokumentov pa še zlasti terja in daje možnosti za konkretnost in učinkovitost akcij. Planiranje v TOZD ne more iti mimo delavcev in tako delavci sami dajejo planom tudi več samoupravne vsebine. Vedno dosledneje terjajo delavci, da v planih vidijo sebe. Vedno močnejši vpliv delavcev v družbenem planiranju pa tudi povzročajo, da se delavci bolj zavedajo, kje so in katera so tista področja, tiste točke družbene reprodukcije, kjer je njihova vloga odločilna.

Take naloge pa tudi opredeljujejo organizacijske oblike našega delovanja. Vse, karkoli se dogaja, od posveta dalje, je uspešno le takrat, kadar neposredno ali posredno služi delavcem v združenem delu pri ustvarjanju večje družbene produktivnosti dela in usmerjanju resnično samoupravnega družbenega razvoja, v katerem mora vsak naš delavec videti tudi svojo perspektivo.

Na podlagi tega pa lahko tudi iz prakse črtamo nekatere (dosedanje) elemente za ocenjevanje našega dela, tako na primer:

- sestanek je uspel, problemi so ostali;
- OOS že dalj časa uspešno delujejo, vendar je gospodarski položaj v TOZD še vedno slab;
- že nekaj let terjamo od poslovodnih organov rešitve, še vedno ni nič.

Tako začitano naše delo in naloge terjajo, da odločno prelomimo s še vedno razširjenim pojmovanjem o neodvisnosti strokovnega in političnega dela. Nekateri namreč menijo, da jim za njihovo politično delo, ker je pač „politično“, ni treba natanko poznati ekonomskih, socialnih in drugih razmer na področju, na katerem sicer delajo. Z druge strani pa smo še priče poskusom, da bi ločeno vodili politično in strokovno akcijo, namesto da bi točno določenemu cilju podredili nujno potrebna politična in strokovna dela, ki se lahko le dopolnjujejo, ne bi pa smela teči vsak po svoji kolesnici.

JANEZ TRŠAN

USTANAVLJANJE KLUBOV SAMOUPRAVLJAVCEV NA SLOVENSKI OBALI

Brez odločnejše akcije ne bo šlo...

Doslej so bile angažirane predvsem osnovne sindikalne organizacije, zato je zdaj potrebna učinkovitejša aktivnost vseh družbenopolitičnih dejavnikov

V vseh treh obalnih občinah že več kot šest mesecev potekajo organizacijske in vsebinske priprave na ustanovitev klubov samoupravljalcev kot posebnih skupnosti delavcev za medsebojno izmenjavo izkušenj iz samoupravne prakse ter za bolj načrtno ter organizirano družbeno izobraževanje samoupravljalcev v temeljnih organizacijah združenega dela in drugih delovnih skupnostih.

Delavci v združenem delu in občani v krajevnih skupnostih razpravljajo o predlogu samoupravnega sporazuma ter o okvirnem programu usposabljanja, ki ga je pripravila obalna delavska univerza.

Člani iniciativnih odborov, ki delujejo pri občinskih sindikalnih svetih, so na zadnjih posvetovanjih s predsedniki sindikalnih konferenc in osnovnih organizacij sindikata ocenili problematiko in pristop k samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi klubov samoupravljalcev. Kritično so ugotovili, da razmere še zdalec niso zadovoljive, saj samoupravnih sporazumov še ni podpisala večina temeljnih organizacij in drugih delovnih skupnosti. To tudi opozarja, da so družbenopolitične organizacije v delovnih skupnostih še vedno premalo učinkovite in še ne delujejo dovolj učinkovito. V akciji so bile v glavnem angažirane le osnovne sindikalne organizacije, ki

so prevzele največji del bremen, premalo pa je bilo v teh prizadevanjih čutiti osnovne organizacije ZK, organe samoupravljanja in tudi poslovodne organe.

Po zadnjih podatkih iniciativnih odborov so v piranski občini zbrali doslej le 13 pristopnih izjav, še te so večinoma iz manjših kolektivov. Odbor v občini Koper razpolaga z več kot s 40 izjavami temeljnih organizacij in s štirimi izjavami krajevnih skupnosti ter s tremi izjavami samoupravnih interesnih skupnosti. K ustanovitvi kluba samoupravljalcev je v Koprju pred kratkim pristopila tudi občinska skupščina. V izolski občini pa je k samoupravnemu sporazumu pristopilo kakih deset delovnih organizacij.

Prav zaradi prepočasne uresničevanja te pomembne družbene akcije, saj gre dejansko za uresničevanje enega od sklepov zadnjega kongresa slovenskih sindikatov, je kraško-obalni svet ZSS priporočil vsem družbenopolitičnim dejavnikom, še zlasti pa sindikalnim organizacijam, da je potrebno akcijo odločno nadaljevati in jo zaključiti v tem in prihodnjem mesecu. Delegati sveta so menili, da mora celotna družbenopolitična aktivnost temeljiti na sodelovanju vseh političnih, samoupravnih in poslovodnih organov v organizacijah združenega dela. Pogoj za uspešen

PRESEDSTVO RS ZSS O UČINKOVITOSTI SAMOUPRAVNIH SPORAZUMOV O RAZPOREJANJU DOHODKA IN DELITVI SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE

Razvrednoteni podpisi

Letos konec »razumevanja« za kršitelje!

Komisija SR Slovenije za družbeno dogovarjanje na področju delitve dohodka in osebnih dohodkov je pripravila poročilo o učinkovitosti delovanja samoupravnih sporazumov o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke v minulem letu. Malce razvlečeni, »uspalni« naslov nas seveda nikakor ne zavede v dremanje, ker zelo natančno vemo, za kaj gre.

Poročilo vsekakor zahteva temeljitejšo analizo in ovrednotenje, in še bolj nekatere njegove ugotovitve – vendar se tokrat ne bi steg-

nili dlje, kakor nam dopušča odeja...

Radi bi opozorili le na sorazmerno skop del poročila, ki govori o tem, kako so se podpisniki držali določb sporazuma, ki so ga podpisali. Morda smo se za „ključ“ odločili predvsem zato, ker ni približno ni v ospredju samo vprašanje, kaj pomeni ali ne pomeni podpis v naši družbi, temveč moramo vprašati sami sebe, ali smo pripravljani poklicati kršilce na odgovornost. Za blatenje osnovnih moralnih norm in družbenopolitičnih vrednot.

Naj „prepišemo“ iz poročila: „Z razporejenimi sredstvi je pre-

seglo dogovorjena sredstva za osebne dohodke po veljavnem sporazumu v letu 1973 17 % vseh udeležencev gospodarskih dejavnosti (311 organizacij), v letu 1974 18 % vseh (319) in lani 11 % (305). Na področju družbenih dejavnosti se v omenjenih letih odstotek kršilcev giblje okoli 2,5 %.

Vprašanje je torej, kaj se zgodi s tistim, ki prekrši sporazum, ki ga je sam sprejel (tudi) s svojim podpisom. Ali smo prišli kaj dlje od preprostega statističnega ugotavljanja? Več ali manj ne!

In prav ob tej ugotovitvi – le zakaj bi jo skrivali in si metali pesek v oči! se je na zadnji seji predsedstva RS ZSS izoblikoval sklep, da je treba letos odločno presekat z „razumevanjem“ kršilcev sporazumov. Saj navsezadnje taka „tolerantna praksa“, ki se zanaša zgolj na pričakovanje pozitivnih učinkov „prijeteljskega prepričevanja“, navsezadnje privede le do dejanskega razvrednotenja duha in črke samoupravnega sporazuma. In tisti, ki se vedejo pošteno, se počasi začnejo zmerjati z bedaki...

Morda bo kdo dejal: „V redu, vendar je bilo vse to lani...“ Saj prav zato: letošnji prvi meseci že kažejo, da je skokovito naraslo število tistih, ki so „pozabili“ na sporazume. Že vedo, zakaj...

Tig

IO RO SINDIKATA DELAVCEV TEKSTILNE IN USNJARSKJE INDUSTRIJE O BENEFICIRANJU DELOVNIH MEST

Po proizvodnem načelu

Na zadnji seji je izvršni odbor RO sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije Slovenije obravnaval kot najpomembnejšo točko dnevnega reda predlog za beneficiranje nekaterih delovnih mest v usnjarski industriji. Sprejel je stališče, da je treba to vprašanje obravnavati po tako imenovanem proizvodnem načelu. Tako bi vsi delavci, ki delajo v enako težkih delovnih razmerah, dobili pravico do skrajšane pokojninske dobe, ne pa, da bi to pravico dodelili delavcem na posameznih delovnih mestih. Za druga težka delovna mesta se je IO zavzel, da bi jih TOZD v vsej državi ovrednotile enotno. Da bi to dosegli, naj bi TOZD sklenile samoupravni sporazum. Izvršni odbor tudi predlaga, naj bi stroške za izdelavo elaborata o beneficiranih delovnih mestih pokrili Poslovno združenje usnjarske industrije Jugoslavije, zvezni odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva ter TOZD te dejavnosti. Da pa stroški ne bi

bili previsoki, naj bi uporabili že vsa zbrana dognanja, v raziskave pa naj bi vključili tudi čimveč strokovnjakov iz TOZD.

R. B.

SEJA IO RO SINDIKATA DELAVCEV ENERGETIKE IN RUDARSTVA

Pomembni »obrobni problemik«

Gospodarski položaj slovenskega elektrogospodarstva in premogovništva je znan: zavoljo stroškov proizvodnje in izkopa, ki presegajo odobrene cene električne energije in premoga, v obeh dejavnostih ustvarjajo izgubo. Lani so sicer premogovniki nekako „zvozili“, v letošnjem letu pa že v prvih mesecih izgube preraščajo tudi najbolj črnogled napovedi. Odgovor na vprašanje, kako pomagati obema dejavnostima, je tudi znan in glede tega izvršni svet RO sindikata delavcev energetike in premogovništva ni mogel povedati nič novega, ko je na zadnji seji obravnaval gospodarsko problematiko v minulem letu in v letošnjih prvih štirih mesecih. Je pa ob tem opozoril na nekatere „obrobne pojave“, ki pa so za normalno gospodarjenje in poslovanje omenjenih dejavnosti še kako pomembni.

Delo sindikata bo treba usmeriti predvsem v naslednje naloge: produktivnost dela v elektrogospodarstvu in premogovništvu v minulem obdobju ni bila najboljša in bo treba temu problemu posvetiti v prihodnje več pozornosti. Prav tako je zaposlovanje v rudnikih in energetiki presešlo okvire, predvidene v resoluciji o družbenoekonomskem razvoju Slovenije za letošnje leto, čeprav je to možno opravičiti z velikimi potrebami po premogu. Zanimivo je, da rudarji v poprečju ne delajo 42 ur na teden, pač pa 48 ur. Prekomerno delo in slabe delovne razmere močno vplivajo tudi na zdravje ru-

darjev. V rudnikih je v kopih zaposlenih veliko invalidov, ki nimajo nikakršne možnosti dobiti zaposlitev na drugem delovnem mestu ali v drugem podjetju. To seveda tudi vpliva na raven produktivnosti dela. Posebna analiza je pokazala, da rudarji niso nič bolj plačani kot drugi delavci: sindikat naj bi se močneje zavzemal za pravilnejše ovrednotenje rudarskega dela.

V nadaljevanju se je IO verificiral samoupravna sporazuma o urejanju medsebojnih odnosov na področju razvoja proizvodnje in porabe premoga do leta 1980 oziroma o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu energetike za enako obdobje. Ker zakon o financiranju izgradnje elektroenergetskih objektov preneha veljati 1. julija letos, se je izvršni odbor zavzel za pospešeno ter v sindikatih in krajevnih skupnostih usklajeno akcijo, da bi ta sporazum do predvidenega roka tudi podpisali.

Izvršni odbor je obravnaval tudi aktivnost RO v javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu. Pri tem je sklenil zadolžiti RO sindikata delavcev kemije ter energetike in premogovništva, da skupaj s predstavniki samoupravnih interesnih skupno za nafto in plin ter elektrogospodarstva obravnavajo problematiko zakona o združenem delu ter možnosti za novo samoupravno organiziranost energetike.

R. B.

SINDIKAT DELAVCEV UPRAVE, PRAVOSODJA IN DRUŽBENO-POLITIČNIH DEJAVNOSTI SLOVENIJE

Nujno izobraževanje ob delu

Posvet s predstavniki osnovnih organizacij sindikata v Ljubljani o preobrazbi srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje je opozoril na dopolnilno izobraževanje

Udeleženci posveta so podprli koncept reforme šolstva, saj vidijo v njem novo možnost za razreševanje svojega najbolj žgocnega problema: izboljšanje izobrazbene strukture svojih delavcev.

Velike pa so tudi potrebe po dopolnilnem izobraževanju po zaključeni formalni izobrazbi, kajti za delavce v upravi in pra-

vosodju je še kako pomembno, da se sproti seznanjajo s številnimi družbenimi spremembami. Zato je treba pri preobrazbi šolstva posvetiti vso pozornost izobraževanju ob delu, verificirati programe tega izobraževanja in tovrstno izobraževanje upoštevati tudi pri sistemizaciji delovnih mest. Pri strokovnih izpitih za delavce v pravosodju in upravi je treba kandidate spraševati

tisto, kar bodo pri svojem delu potrebovali, ne pa da morajo le-ti še enkrat obnavljati bolj ali manj vso snov, ki so jo absolvirali v šoli. Za izboljšanje kadrovske strukture na teh področjih dejavnosti je potrebno intenzivirati delo s pripravniki, ne pa podaljševati pripravniške dobe.

STANKA RITONJA

IZ REPUBLIŠKIH ODBOROV

SINDIKAT DELAVCEV TEKSTILNE IN USNJARSKJE INDUSTRIJE SLOVENIJE:

Komisija za samoupravno sporazumevanje o dohodku in njegovi delitvi je na zadnji seji ocenjevala delovanje samoupravnih sporazumov posameznih dejavnosti v panogi v minulem letu.

SINDIKAT DELAVCEV ZDRAVSTVA IN SOCIALNEGA VARSTVA SLOVENIJE:

Komisija za samoupravljanje je izoblikovala dokončni program razprave za okroglo mizo v Celju, kjer bodo spregovorili o konstituiranju TOZD in oblikovanju delegatskih razmeril v občinskih SIS zdravstva.

SINDIKAT DELAVCEV STANOVANJSKE IN KOMUNALNE DEJAVNOSTI SLOVENIJE:

Na skupni seji komisije za samoupravljanje in komisije podpisnice so analizirali delovanje samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke v komunalnem gospodarstvu za leto 1975. Podpisniki sporazuma se bodo o teh vprašanjih podrobneje pogovorili na sestanku, ki bo 30. junija v Ljubljani.

SINDIKAT DELAVCEV KOVINSKE INDUSTRIJE SLOVENIJE:

Komisija za inovacije je z nekaterimi pripombami podprla vsebino predvidenega družbenega dogovora o inovacijah, nato pa sprejela svoj program delovanja za letošnje pomembno mesto v njem predstavlja aktivnost v pripravah na sejo skupščine SR Slovenije, ki bo obravnavala problematiko inovacij. RO pa je v sodelovanju s tovarniško konferenco sindikata v SOZD Gorenje Velenje in občinskim svetom ZSS Velenje pripravil razgovor o akciji za sprejem dopolnitev k samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi SZD Gorenje Velenje.

SINDIKAT DELAVCEV KEMIČNE INDUSTRIJE SLOVENIJE:

V tovarni SWATTY v Mariboru je RO organiziral javno razpravo o problematiki zdravstvenega varstva v SOZD Kema. V Ljubljani pa je bil prvi izmed treh posvetov o delovanju in uveljavljanju samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke kemijske in sorodnih panog Slovenije.

SINDIKAT DELAVCEV ENERGETIKE IN PREGOVNIŠTVA SLOVENIJE:

Komisija za usklajevanje delovnih mest v rudnikih, na katerih se šteje delovna doba s povečanjem, se na zadnji seji ni mogla izreči o stopnji povečanja delovne dobe na delovnih mestih ključavničarjev, elektrikarjev in drugih obrtnih delavcev, zaposlenih pri delih v jami. Le-ti pričakujejo, da se jim bo, podobno kot rudarjem, vsakih dvanajst mesecev dela štelo za 16 mesecev pokojninske dobe. Odločitev bo komisija sprejela, ko se bo sestal odbor podpisnikov sporazuma o beneficiranju delovne dobe in ko bo posebna komisija ugotovila, če je ob spreminjenem tehnološkem procesu v premogovnikih še potrebno beneficiranje navedenih delovnih mest in če je, za kakšno stopnjo naj bi se odločili.

SINDIKAT DELAVCEV V PROMETU IN ZVEZAH SLOVENIJE:

IO je obravnavalo priprave na plenarno sejo republiškega odbora, ki bo posvečena problemom rekreacije in standarda delavcev v prometu in zvezah.

SINDIKAT GRADBENIH DELAVCEV SLOVENIJE:

IO je podprl akcijo za sprejem družbenega dogovora o ukrepih za racionalizacijo stanovanjske gradnje v SR Sloveniji. Poudaril pa je, da bi morali dogovor dopolniti s konkretnimi določili, kot pa jih vsebuje osnutek tega dokumenta, zlasti s sankcijami. Praksa namreč opozarja na primere, ko povo povzročitelji, ki jih ne bi smeli iskati le med gradbeniki, ne odgovarjajo za neracionalen potek gradnje, zviševanje cen in zanemarjanje sprejetih dogovorov in sporazumov.

POGOVARJALI SMO SE Z IVANOM KUKOVCEM, SEKRETARJEM RS ZSS IN VODJEM SEKRETARIATA ZA SPREMLJANJE JAVNE RAZPRAVE O OSNUTKU ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

NI PREDAHA NA FRONTI SAMOUPRAVLJANJA

Ivan Kukovec, sekretar RS ZSS za samoupravljanje, je vodja sekretariata za izvajanje javne razprave o osnutku zakona o združenem delu pri slovenskem sindikalnem vodstvu. Je duša in motor tega „gibanja“, kajti stalno načrtuje posamezne akcije, jih koordinira z drugimi, spodbuja tiste, ki so v zaostanku, analizira rezultate, poroča o njih...

Ko sem stopil v njegovo sobo, je ravnokar končal razgovor z enim od 50.000 slovenskih aktivistov, ki skrbe za potek javne razprave. Kmalu je sledil nov klic. Vesel sem bil, ker se je delavnik prevesil že čez tretjo popoldne. Upal sem, da se bova le lahko v miru pogovorila.

Ivan Kukovec je imel na svoji delovni mizi poročila o poteku javne razprave v občinah in delovnih organizacijah, vprašanja, ki prihajajo s terena, predloge, skratka goro gradiva, ki je povezano z javno razpravo o „mali ustavi“. Nekaj temeljnih samoupravnih aktov iz naših delovnih organizacij ima temeljito „opremljenih“ z črtami pod teksti, klicaji, vprašaji in ob robu si zapisuje svoje pripombe. Takšen je njegov stil dela, kajti le temeljito pripravljen lahko pride tja, kjer samoupravnih odnosov nimajo urejenih tako, kot je treba, kjer akcija ne teče po dogovoru, tja, kjer se nekateri upirajo sedanji družbeni preobrazbi ali pa še niso spoznali, kaj pomenijo določila o osnutku zakona za nadaljnji razvoj našega samoupravljanja.

IZREDEN POMEN JAVNE RAZPRAVE

DE: O pomenu sedanje javne razprave o osnutku zakona o združenem delu je bilo že precej povedanega in tudi zapisanega. V čem je po vašem mišljenju ta izreden pomen in kaj jo loči od dosedanjih?

I. KUKOVEC: Izreden je že sam osnutek zakona, saj gre za zelo obsežen zakonski dokument, ki ureja vsa vprašanja družbenoekonomskih in drugih samoupravnih odnosov v naši družbi na načelih ustave. Nastajal je precej časa in ni sad kabinetnega dela skupin ali komisij, temveč izkušenj in spoznanj v naši dosednji samoupravni praksi, kakor tudi sodobne samoupravne teoretične misli. Po-

vsem upravičeno lahko za osnutek „male ustave“ trdimo, da je sad samoupravne prakse jugoslovskega delavskega razreda in delovnih ljudi.

Izreden pomen pa ima javna razprava tudi zato, ker smo se odločili, da v njej ne bomo le spoznavali osnutka zakona, njegovih poglavi in določil, temveč da bomo na osnovi dosedanjih družbenoekonomskih in samoupravnih razmer v vseh temeljnih samoupravnih okoljih in na drugih ravneh samoupravne organiziranosti soočali to prakso z določili zakona in ustave in takoj spreminjali sedanje samoupravne rešitve. Gre torej za spoznavanje določil osnutka in za spreminjanje sedanjih razmer v njegovem duhu in, če hočete, tudi črki.

DE: Torej smo v eni odločilnih političnih akcij?

I. KUKOVEC: Tako je. Vse družbenopolitične organizacije

so se z vso resnostjo in na osnovi enotne organiziranosti lotile javne razprave. Ta enoten pristop velja za osnovne in občinske organizacije kakor tudi za raven republike. Na sejah sekretariata za spremljanje in izvajanje javne razprave pri RS ZSS tedensko analiziramo rezultate in lahko ugotovim, da so se v veliki večini temeljnih organizacij združenega dela, delovnih organizacij, krajevnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih odločili za vsebinski pristop v javni razpravi.

K temu moram dodati, da se je usposobilo za to akcijo 50.000 družbenopolitičnih delavcev, vodij samoupravnih organov, delegacij... Morda je to le zunanji izraz širine in globine akcije, pravi pa je nedvomno v tem, da so že v večini temeljnih samoupravnih okolij izdelali politične ocene dosedanjih razmer in jih sedaj delavci v javni razpravi potrjujejo in so-

očajo z določili zakona o združenem delu. Sedanja analiza samoupravnih razmer in preskus novih zakonskih rešitev morata dati dva rezultata: temeljito poznavanje besedila in duha novega zakona ter takojšen dogovor povsod o tem, kako in kdaj bodo nove zakonske rešitve uveljavili v svoji samoupravni zakonodaji in praksi. Če ponekod ne dosežejo teh dveh rezultatov, bodo morali narediti popravni izpit. Toda ne samo ti, temveč tudi tisti, ki v sedanji akciji ločujejo zakonska določila in razpravo o njih od sedanjih razprav o planiranju, stabilizacijskih hotenjih, novih upniško-dolžniških razmerij in drugoga.

BREZ POLOVIČNIH REŠITEV

DE: Z osnutkom zakona konkretiziramo ustavna določila in tudi urejamo vsa razmerja v združenem delu in v družbi. Nedvomno so tudi odporni takšni usmeritvi, kot jo nakazuje zakon.

I. KUKOVEC: Ugotavljamo, da marsikje še niso povsem in v celovitosti došli do sedanjih prizadevanj v družbeni preobrazbi. Zato so se tudi površno lotili uveljavljanja novih samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov. Tudi v sedanji akciji, čeprav je njen pomen zelo jasen, želijo ohraniti stare odnose in svoje privilegije. Moram pa povedati, da tudi v takih okoljih delavci vse manj pristajajo na polovične rešitve in zahtevajo v javni razpravi v svojih temeljnih organizacijah združenega dela in v delovnih organizacijah resnične dohodkovne odnose, temeljito in tako samoupravno organiziranost, da bodo resnično odločili o pogojih in rezultatih svojega dela in življenja. Ko smo načrtovali pripravljeno fazo za javno razpravo, smo se zelo dobro zavedali, da se bomo srečevali s takimi odpori.

Moram pa reči, da že ves čas od sprejema ustave ugotavljamo, da delavci nikjer niso bili in niso proti poglobljanju samoupravljanja, temveč so proti tisti, ki žele ohraniti v svojih rokah tehnokratsko ali pa birokratsko žezlo.

V nekaterih delovnih organizacijah so se tudi prepozno lo-

tili javne razprave, čeprav smo se dogovorili o rokih, vsebinskih pripravah in o celotni aktivnosti. Ne spoštujejo dogovorov. Tudi v nekaterih obč-

nah ugotavljamo take razmere. Zanimivo pa je, da se to dogaja tam, kjer so že doslej imeli besedo svojeglavi posamezniki. Želeli so vsako akcijo opraviti po svoje ali pa jo celo zavreti. Sedanja javna razprava je najboljše priložnost, da jim to zelo jasno povemo, kajti globoko sem prepričan, da bodo v tej družbeni akciji naposled delavci spoznali, kdo so ti njihovi „prijatelji“, kot se nosilci takšnih težej zelo radi imenujejo, in kakšne namere imajo.

KDO RESNIČNO ZAMUJA V JAVNI RAZPRAVI

DE: Kljub vsemu slišimo očitek, da smo se predolgo mudili v pripravah in da imajo delavci za razpravo v temeljnih samoupravnih skupnostih premalo časa.

I. KUKOVEC: Tudi prva faza je bila del javne razprave, saj se nismo ubadali le z organizacijskimi vprašanji, temveč smo pripravljali ocene samoupravnih razmer in že tudi v tej fazi dobili precej vprašanj, predlogov ipd. Z junijem pa se je začela javna razprava v večini temeljnih organizacij. O osnutku zakona o združenem delu razpravljajo torej delavci in bodo o njem govorili ves mesec.

Izkušnje kažejo, da imajo ponekod resnično premalo časa, vendar prevsem v tistih delovnih organizacijah, kjer so se predolgo obirali z organizacijskimi pripravami ter se niso držali sprejetih dogovorov. Tudi tistim zmanjkuje sape, ki so mislili, da bodo svojo nalogo opravili le z načelnimi razpravami o osnutku zakona o združenem delu. Pozabili so na ocene in soočanje sedanjih razmer z določili „male ustave“. Toda tam, kjer so se narobe lotili dela, že delajo popravni izpit, kajti politične sile so takoj spoznale cilje nosilcev takšnih težej.

NEKAJ VPRAŠANJ JE V OSPREDJU

DE: Katerim vprašanjem posebej imajo delavci v javni razpravi največ pozornosti?

I. KUKOVEC: Rekel bi, da je skorajda povsod v ospredju boj za dejansko ustavno vsebino družbenoekonomskih odnosov.

To je boj za dohodkovne odnose med temeljnimi organizacijami v delovni organizaciji. Zasedli smo, da se marsikje težko „poslavljajo“ od tržnih cen, ki so jih do sedaj vgrajevali v odnose med temeljnimi organizacijami, in to z vsemi znanimi pomanjkljivostmi neobvladanih tržnih zakonov. Teško se po-

slavljajo tudi od proračunskega načina financiranja skupnih služb, kajti bistva svobodne menjave dela na osnovi rezultatov dela delavcev v skupnih službah, povezanih z učinki v materialni proizvodnji, očitno niso povsem došli. Slednje velja skoraj za vse sestavljene organizacije združenega dela.

Problemi pa so tudi tam, kjer „branijo“ velike temeljne organizacije z motivacijo, češ da bi ustanovitev več manjših pomenila drobitev podjetja. Če že govorim o samoupravni organiziranosti, naj povem, da so ponekod sicer pravilno konstituirali

VLOGA SINDIKATA SE KREPI – BOGATIJO SE IZKUŠNJE

DE: „Boj“ se torej sedaj bje v temeljnih samoupravnih okoljih. Osnovne organizacije zveze sindikatov so nosilci javne razprave, kaj bi lahko rekli o tej akciji?

I. KUKOVEC: Da. V tem boju delavci spoznavajo, kdo je za samoupravne odnose in kdo se samoupravljanju upira. Že iz dosedanjih odgovorov pa lahko razberemo, da v tistih delovnih organizacijah, kjer politične sile dobro opravljajo svoje naloge, dobiva javna razprava pravo širino, kajti družbenopolitične organizacije opravljajo tudi idejnopolitično diferenciacijo med zaposlenimi, saj s prstom kažejo na tiste, ki se sedanji družbeni preobrazbi upirajo.

V sindikatih s tem krepimo vlogo naše organizacije kot razredne organizacije delavcev, se krepimo in nabiramo izkušnje za opravljanje funkcije, ki je tej organizaciji določena v osnutku zakona o združenem delu. Opazimo lahko tudi slabosti: nekatere osnovne organizacije niso dovolj usposobljene in zahtevajo pomoč občinskih in republiških organov; v nekaterih občinah se sicer pritožujejo, da v ne-

katerih delovnih organizacijah ostajajo gluhi. Takih primerov je sicer malo, vendar so in bo potrebna takojšnja pomoč sindikalnih in drugih organov.

V septembru bomo analizirali rezultate javne razprave in tudi učinkovitost našega organiziranja v njej. Izkušnje, o tem sem prepričan, bodo bogate in dragocene za vse družbenopolitične organizacije. Prav te pa bo potrebno uporabiti v nadaljevanju akcije, ko bomo zakon uveljavljali v praksi, kajti predaha ne bomo smeli dovoliti.

M. HORVAT

Posredujemo odgovor

Nadaljujemo z objavo vprašanj, ki so jih zastavili razlagalcem osnutka zakona o združenem delu nekateri udeleženci dosedanjih posvetov o osnutku zakona o združenem delu. Žal odgovori niso avtorizirani, vendar sodimo, da bodo v pomoč pri razčiščevanju vprašanj. Bralce, osnovne sindikalne organizacije in druge pa vabimo, da nam pošljejo svoja vprašanja o osnutku zakona ali o posameznih določilih, mi pa si bomo prizadevali poiskati tiste, ki bodo lahko nanje čim bolj celovito odgovorili.

VPRAŠANJE:

Temeljna organizacija združenega dela, ki proizvaja v delovni organizaciji polizdelek za drugo TOZD, ne more takoj realizirati oziroma ugotoviti dohodka. Kako bo s tem v praksi glede na določila o upniško-kreditnih odnosih?

Odgovoril je VLADO KLEMENČIČ, član izvršnega sveta skupščine SRS:

To določa 63. člen osnutka zakona o združenem delu. Skupni prihodek se mora takoj razporediti na vse temeljne organizacije, ki so sodelovale pri njegovem ustvarjanju, nato pa se v skladu s samoupravnim sporazumom obračunava v rokih, ki ne smejo biti daljši od časa obračunavanja skupnega prihodka v drugih delovnih organizacijah. Dohodek se bo torej ugotavljal v skladu s samoupravnim sporazumom.

VPRAŠANJE:

Ali je pravilno, da se v družbenem dogovoru določajo deleži delitve dohodka za srednjeročno obdobje, kot denimo 30 odstotkov za zadovoljevanje skupnih potreb samoupravne interesne skupnosti, in da se v okviru teh možnosti snujejo plani razvoja in plani porabe sredstev v samoupravnih interesnih skupnostih?

VLADO KLEMENČIČ:

96. člen osnutka zakona o združenem delu govori o tem, kako se določajo obveznosti za skupno in splošno porabo, ki se pokriva iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela. Ta člen ima restriktiven namen, kajti poudarja, da se v planu v skladu z rastjo družbenega proizvoda in celotne produktivnosti v družbi določa tudi višina obremenitev temeljnih organizacij združenega dela za skupne potrebe, ki gredo iz dohodka.

Če bi s tem mislili le na delež v odnosu na družbeni proizvod, potem je zastavljeno vprašanje v osnovi tudi ustrezno temu, kar pravi osnutek, da je delež v skladu z gibanjem družbenega proizvoda, torej v nekem odstotku od ustvarjenega družbenega proizvoda. Če je ta proizvod večji, je to v masi več, če je manjši je v masi manj. Toda osnutek opozarja tudi na splošno rast produktivnosti družbenega dela. Samo na teh kriterijih pa ne moremo graditi skupne porabe. Pri določanju skupne porabe moramo izhajati iz

dejanskega delovnega prispevka, torej iz tega, koliko in kako je delo družbenih dejavnosti vplivalo na velikost dohodka. Družbeni proizvod je lahko letos majhen, ker je, denimo svetovna gospodarska recesija vplivala na veličino družbenega proizvoda in na družbeno produktivnost dela. Če bi ta kriterij vzeli kot absolutni, bi se lahko v konkretnih razmerah znašli v veliki zagati. Toda nedvomno je velikost družbenega proizvoda ali dohodka med pomembnimi kriteriji pri načrtovanju skupne porabe in razvoja teh dejavnosti, vendar je v te odnose treba vgrajevati tudi takšna merila, ki razvijajo svobodno menjavo dela.

VPRAŠANJE:

Mnoge delovne organizacije so sestavljene iz temeljnih organizacij, ki procesno niso soodvisne. Ali je boljše organizirati sestavljeno organizacijo združenega dela v takih primerih ali pa obdržati status delovne organizacije in le v določenih pogojih združevati sredstva, ker pač dela ni mogoče?

Odgovoril je IGOR URŠIČ, član izvršnega komiteja CK ZKS:

Procesna soodvisnost je le eno od izhodišč in eden od elementov v samoupravni organiziranosti združenega dela. Drugo izhodišče je soodvisnost v procesu poslovanja pri doseganju skupnega rezultata. Tretje pa v komplementarnem povezovanju sredstev za proizvodnjo v temeljnih organizacijah združenega dela oziroma drugih sredstev dela v posamezni TOZD. Vsak primer je potrebno posebej obravnavati, kajti recepta ni. Vsi predpisi morajo biti v enem letu usklajeni z zakonom in toliko časa je lahko to sestavljena organizacija. Kaj imata, denimo, tovarna zdravila in hotel skupnega tudi v sestavljeni organizaciji? Zato je tudi sestavljeno organizacijo združenega dela treba gledati z aspekta zaokrožene reprodukcijske celote.

Če pa v delovni organizaciji osvajajo novo tehnologijo in če zato ostajajo določene tehnične in tehnološke zmogljivosti nezasedene, organizirajo temeljno organizacijo, ki morda nima velikih proizvodnih soodvisnosti z dejavnostjo delovne organizacije, temveč izkorišča nekatera proizvodna sredstva in druga sredstva dela. V takih primerih je treba oceniti, ali ni to komplementarna povezanost sredstev in optimalno izkoriščanje sredstev, čeprav ne gre za procesno odvisnost. Jasno je, da še nekaj časa ne bomo imeli le procesno soodvisne delovne organizacije, kajti v vseh primerih ne bo možno izločiti vseh dejavnosti, ki niso tesno povezane z osnovno dejavnostjo delovne organizacije. Ustvarjati pa je treba pogoje za to, da se ti deli organizirajo v temeljno organizacijo združenega dela takrat, ko bodo zadoščali vsem ustavnim pogojem ter bodo resnično sposobni reproducirati sredstva dela in družbeno sredstva in dosežati skupni prihodek.

IZ UVODNEGA REFERATA SEKRETARJA RS ZSS JULIJA PLANINCA NA SEJI REPUBLIŠKEGA SVETA

Družbena samozaščita je samoupravna samoobramba

Velik pomen podružabljanja družbene samozaščite in varnostne kulture delovnih ljudi – še letos družbeni dogovor o samozaščiti v vseh občinah

Sekretar RS ZSS za SLO in družbeno samozaščito JULIJ PLANINCA je v svoji uvodni razpravi na temo „Sindikati v uresničevanju družbene samozaščite“ poudaril, da je bilo dosedanje delovanje usmerjeno predvsem v zavarovanje premoženja, življenja naših delovnih ljudi in zavarovanje pridobitev naše socialistične revolucije. Uspehi, ki smo jih dosegli, niso majhni, vendar nas čaka še veliko dela, da bi družbena samozaščita dobila vsebino, kakršno ji pripisujemo in kakršno postopoma tudi že dobiva.

Predvsem je v sedanjem času potrebno nadaljnje podružabljanje družbene samozaščite. Le-ta se mora hitreje uveljavljati na vseh področjih našega dela in življenja. V sindikatih se moramo zavzemati, da bomo v njeno izvajanje vključevali vse sindikalne organizacije in vse delavce – razen tistih, ki so v sporu z zakonom. S tem bomo omogočili, da bo družbena samozaščita postala last delavcev in da bodo delavci lahko organizirano delovali pri izpolnjevanju nalog s tega področja.

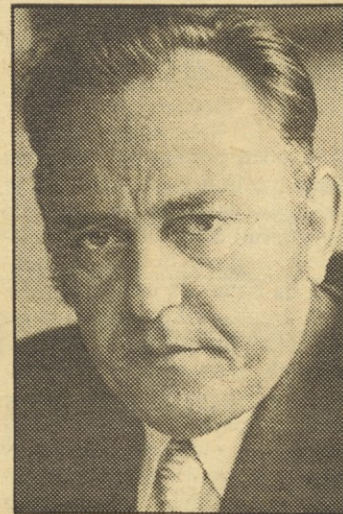
Zavzemanje za večjo varnostno kulturno in osveščenost delavcev je naslednja pomembna naloga sindikatov. Na vsak negativni pojav namreč delavec mora reagirati in se aktivno zavzeti za odpravljanje nepravilnosti in ne, da le „prijavlja“ posamezne primere. Da bi vplivali na tako usmeritev, si bodo sindikati prizadevali, da bi bila v izobraževalne programe o družbeni samozaščiti zajeta večina delavcev v TOZD in v delovnih skupnostih, ustrezno pa bo treba prilagoditi izobraževalne programe tudi v vseh šolah.

DRUŽBENA SAMOZAŠČITA JE VEČSTRANSKA ODGOVORNOST

Kakor je poudaril Julij PLANINCA, bi izvršni odbori sindikalnih organizacij v TOZD, OZD, SOZD in delovnih skupnostih morali pripraviti oceno dosedanjega dela in program nalog za uresničevanje družbene samozaščite v svojem okolju. Te ocene naj bi bile kar najbolj konkretne, saj bi le tako lahko pomenile osnovo za oblikovanje programa nalog, ki bi jih bilo treba opraviti v slehernem okolju in ki bi ga sprejele ter izvajale osnovne organizacije sindikata same oziroma bi jih vključevali v razvojne programe in v prakso ter v prizadevanje vseh samo-

upravnih in drugih organov ter delovnih kolektivov.

Tudi zaščita družbenega premoženja in samoupravnih pravic delavcev mora biti stalna skrb sindikatov. V sindikatih bi se morali bolj zavzemati za odpravljanje kriminala, korupcije, zlorab položaja, nesmotrne porabe družbenih sredstev in podobno. Odločnejši pa moramo biti tudi pri izrabi delovnega časa in pri izpolnjevanju delovnih dolžnosti. Prav tako ne bi smeli dopuščati kršenja samoupravnih pravic delavcev. Pri tem sicer lahko veliko pomagajo družbeni pravobranilci

samoupravljanja, sodni organi, organi za notranje zadeve in še druge službe. Vendar pa moramo v sindikatih storiti več za uresničevanje tistih nalog in sklepov, o katerih smo se že dogovorili, vendar v praksi zaostajamo. Predvsem gre za celoten splet vprašanj v zvezi z delovanjem delavske kontrole, ki ima pomembno nalogo tudi na področju družbene samozaščite in ki ji velja nuditi vso podporo in pomoč, da bi resnično opravljala vse svoje funkcije.

DRUŽBENI DOGOVOR O SAMOZAŠČITI ŠE LETOS!

Sindikati so eden od podpisnikov družbenega dogovora o družbeni samozaščiti, ki bi moral biti še letos sprejet v vseh občinah. Seveda ne gre zgolj za podpis, ampak predvsem za prizadevanje, da bi uresničevali določila tega dogovora. Kakor je

znano, bosta družbeni dogovor in zakon o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah, ki je prav tako v pripravi, predpisala vsem TOZD, OZD in skupnostim, da sprejmejo ustrezne pravilnike. Sindikati se morajo zavzemati, da bodo pravilniki pripravljani in sprejeti vsaj do konca leta.

Pravilniki morajo še zlasti urejati varstvo tajnih podatkov, zavarovanje življenj in premoženja, odnose s tujci, odnos in vedenje naših ljudi, ki odhajajo po opravkih v tujino, določila o poslovnih morali, varstvu pri požarni varnosti, osebni odgovornosti in še o nekaterih vprašanjih.

Dolžnosti sindikatov pomeni tudi prizadevanje za uresničevanje civilne zaščite v TOZD, krajevnih skupnostih in drugih organizacijah. V civilno zaščito je treba vključiti čimveč delavcev. Zato morajo sindikati sodelovati pri izbiri kadrov in njihovem usposabljanju, pri gradnji tistih objektov, ki bodo ščitili ljudi v primeru vojne in naravnih nesreč, kakor tudi pri opremljanju enot civilne zaščite.

Ko je Julij PLANINCA opozoril na pomen učinkovitejše protipožarne zaščite in prometne varnosti, se zlasti pa vloge informativno-propagandne dejavnosti in doslednega uveljavljanja načel kadrovske politike tudi pri uresničevanju družbene samozaščite, je navedel še nekaj organizacijskih nalog sindikatov. Tako naj bi pri RS ZSS imeli odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, pri republiških odborih sindikatov in pri občinskih svetih ZSS bi delovale komisije za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Na ravni medobčinskih svetov Zveze sindikatov Slovenije pa naj bi ustanovili koordinacijske odbore za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ki bi povezovali delo in akcije občinskih svetov in njihovih komisij. V osnovni organizaciji sindikata bi se delegati vključevali v odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ki deluje v sestavi ustreznega samoupravnega organa. Tako bi se osnovna organizacija sindikata lahko vključila v uresničevanje nalog, ki jih je sprejela sama oziroma ob sodelovanju z ustreznim samoupravnim telesom, pa tudi posredovala svoje mnenje, predloge in stališča za delo v družbeni samozaščiti.

R. N.

JAVNA RAZPRAVA O OSNUTKU ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU V MARIBORSKEM INDUSTRIJSKEM BAZENU

Pripombe delavcev

Na skupni seji predsednikov OK SZDL Maribor in občinskega sveta ZSS Maribor, bila je ta teden, so prvič ocenili potek javne razprave o osnutku zakona o združenem delu.

Glede organizacijsko kadrovskih priprav in usposabljanja so ugotovili, da je potekala akcija po sprejetem načrtu. Iz vsake OZD so bili predstavniki na seminarjih za usposabljanje in vodenje javne razprave. Kot zanimivost naj omenimo, da je bila v nekaterih primerih potrebna intervencija občinskega odbora sindikata, saj so ponekod oblikovali odbore za vodenje javne razprave na ravni delovne organizacije in SOZD, ne pa v temeljni organizaciji. To pomanjkljivost pa so hitro odpravili, kaže na opozarja pa, kako ponekod razumejo nov samoupravni položaj delavcev, samoupravno organiziranih v TOZD.

Tam, kjer so doslej že izdelali analize lastne samoupravne organiziranosti je tudi razprava bolj konkretna, ugotavljajo posebej še v Tovarni avtomobilov in motorjev, Metalni in Elektrokovini. Zanimivo je, da delavci v vseh proizvodnih okoljih pa tudi drugod, v trgovini, livarni in bolnišnici, ko razpravljajo o zakonu in ga soočajo z dejanskim družbeno-ekonomskim položajem delavcev, pravzaprav razčiščujejo s starimi problemi. To so: odpravljanje skupnosti temeljnih organizacij, delitev in vzdrževanje sredstev, pomanjkanje razvojnih planov, uveljavitev dohodkovnih odnosov ipd. V nekaterih primerih gre za vprašanja, na katera bomo morali skupno poiskati odgovore, denimo za opredelitev minulega dela in konkretnih rešitev v praksi. Umestna je tudi pripomba, da bi moral biti osnutek zakona še preciznejše izho-

dišče za urejanje odnosa med TOZD, OZD in SOZD, se pravi za tiste odnose, kjer je v praksi še mnogo neurejenega.

Doslej zbrani podatki iz javne razprave v mariborskem industrijskem bazenu dovoljujejo povsem zanesljivo oceno, da ni nobenih pripomb na idejnopolične izhodišča in zasnovano zakona o združenem delu. Pač pa je zanimiva pripomba, da je v osnutku zakona veliko zapisanega o izkazovanju dohodka, zelo malo pa o stroških, ki jih delavci morajo poznati, da bi lahko pridobivali višji dohodek. V zakon bi zato kazalo zapisati enotno metodologijo zajemanja stroškov. Če je javna razprava o osnutku zakona o združenem delu dovoljiva v gospodarstvu, tega ne moremo trditi za samoupravne interesne skupnosti v mariborski občini, kjer do danes niso storili prav ničesar.

J. U.

KOLENDAR NALOG

Za javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu bodo republiški odbori sindikatov organizirali tako imenovane tematske razprave za okrogli mizami, ki bodo v delovnih organizacijah. Republiški odbor sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije bo v sodelovanju z delovnimi organizacijami Mura iz Murske Sobotne in Lisco ter Jutranjko iz Sevnice v tovarni Mura organiziral razpravo o vsebinski in materialni podlagi za integracijske procese v tekstilni industriji, republiški odbor sindikata delavcev kovinske industrije je organiziral razpravo o vlogi in nalogah sindikata v praksi ter o osnutku zakona o združenem delu v Industriji motornih vozil v Novem mestu, republiški odbor sindikata delavcev kulture pa razpravo z delovnim naslovom „Ustanovitev delovne organizacije, ustanoviteljska razmerja, dohodkovni odnosi v filmski proizvodnji in položaj proizvodnje filmov“ v prostorih Viba film v Ljubljani.

Ta teden bo poleg osrednje proslave še več območnih proslav in podelitev priznanj samoupravljalcem ob dnevu samoupravljalcev – 27. juniju.

PONEDELJEK, 21. JUNIJA

– RO sindikata delavcev kemične industrije je pripravil posvetovanje predsednikov OOS in predsednikov delavskih svetov TOZD o delovanju in uveljavljanju samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in o delitvi sredstev za osebne dohodke v panogi;

– RO sindikata delavcev zdravstva in socialnega varstva ima organizacijski sestanek za pripravo tematske razprave o osnutku zakona o združenem delu v Kliničnem centru v Ljubljani.

TOREK, 22. JUNIJA

– RO sindikata delavcev uprave, pravosodja in družbenopolitičnih dejavnosti ter RO sindikata delavcev zdravstva in socialnega varstva sklicujeta posvetovanje podpisnikov samoupravnih sporazumov oziroma predstavnikov skupnih komisij za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

SREDA, 23. JUNIJA

– RO sindikata delavcev kemične industrije je sklical posvetovanje o delovanju in uveljavljanju samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke kemijske in sorodnih panog.

ČETRTEK, 24. JUNIJA

– Zveza sindikatov Slovenije je pripravila posvetovanje poverjenikov občinskih svetov za Prešernovo družbo, kjer bodo razpravljali o poslanstvu Prešernove družbe in o nalogah poverjenikov; – slavnostna seja RO sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije in podelitev priznanj samoupravljalcem.

O preobrazbi srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje in o ustanavljanju interesnih skupnosti na področju družbenih dejavnosti

Ovržene ocene o nezainteresiranosti gospodarstva

Iz uvodnega povzetka javne razprave, ki ga je delegatom republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije posredovala TILKA BLAHA, sekretarka RS za izobraževanje, znanost in kulturo

S to sejo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije zaključujemo tri mesečno javno razpravo o preobrazbi srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje, ki smo jo vodili v okviru SZDL, je dejala Tilka Blaha in orisala cilje, ki jih je republiški svet želel doseči s to razpravo. Javno razpravo smo usmerjali tako, je dejala, da se v organizacijah združenega dela niso opredeljevali le o predlaganih rešitvah, temveč smo hkrati spodbujali razmišljanja o tem, kako gospodarstvo in družbene dejavnosti organizirati in usposobiti, da bo združeno delo resnično postalo nosilec celotne kadrovske politike in da bodo uporabniki kadrov bolj aktivno sodelovali pri nadaljnjem razvoju vzgojnoizobraževalnega sistema, pri opredeljevanju vsebine in organizacije usmerjenega izobraževanja.

RAZPRAVA O IZOBRAŽEVANJU NI ZBLEDELA ZARADI DRUGIH RAZPRAV

Za javno razpravo o preobrazbi srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje je bilo tako v gospodarstvu kot v družbenih dejavnostih izredno veliko zanimanje, je ugotovila Tilka Blaha in v nadaljevanju poudarila, da so bile zlasti kvalitetne razprave tam, kjer so razprave organizirali tako rekoč vse do delovnih mest (Litostroj, Železarna Jesenice in drugi). Zlasti spodbudna je ugotovitev iz teh delovnih organizacij, da so delavci pokazali mnogo več zanimanja, širkega razumevanja in podpore za temeljitejšo preobrazbo izobraževanja kot marsikje strokovni in vodilni delavci. Druga izkušnja, je dejala Blahova, pa je, da so bile razprave kvalitetnejše tam, kjer so jih povezovali z razpravo o srednjeročnem načrtu panoge in z osnutkom zakona o združenem delu. Prav ta izkušnja je demantirala bojazan in izgovore nekaterih, češ da bo v obilici pomembnejših nalog in akcij, ki jih prav sedaj vodijo sindikati, razprava o usmerjenem izobraževanju zbledela.

Ko je v nadaljevanju ugotovila, da je prav ta javna razprava tudi ovrгла naše pogoste pavšalne ocene o tem, da

gospodarstvo za izobraževanje delavcev ne kaže dovolj interesa, je to utemeljila z odločnimi zahtevami v javni razpravi, da združeno delo gospodarstva pri nadaljnjem delu za preobrazbo usmerjenega izobraževanja bolj neposredno sodeluje.

Javna razprava je bila tudi priložnost, da so v organizacijah združenega dela kritično ocenili svojo dosedanje kadrovske in izobraževalne politike. Zlasti vsestranska je bila ta ocena v tistih panogah, kjer še nimajo izdelanega sistema strokovnega izobraževanja in kjer je izobrazbena struktura zaposlenih izredno nizka (tekstilna in kemična industrija, komunala itd.). Pri prvih dveh panogah gre za zaostajanje izobraževanja za modernizacijo tehnologije, je dejala Tilka Blaha, pri komunalni pa za nizko opremljenost dela, zato zaposlujejo predvsem nekvalificirane delavce, ki jih v Sloveniji že težko dobijo. V javni razpravi nasploh se je izoblikovalo stališče, da je v nadaljnjem gospodarskem in družbenem razvoju Slovenije nujna hitrejša usmeritev v večjo intenzifikacijo dela v modernješe opremljenost delavnih mest, kar bo terjalo višjo splošno, strokovno in družbeno izobrazbo ter usposobljenost vseh zaposlenih. Taka usmeritev je za Slovenijo nujnost tudi zato, ker se večina mladine že danes vključuje v nadaljnje izobraževanje ter se tako usposablja za bolj zahtevna – strokovnejša delovna mesta, temu pa sledi vedno večje pomanjkanje nekvalificiranih delavcev. Poleg tega se tudi v mnoge gospodarske dejavnosti (gradbeništvo, rudarstvo, promet, kovinska industrija) slovenska mladina skorajda ne vključuje več in za poklicne šole ter strok iščejo delovne organizacije mladino v sosednjih republikah. Po drugi strani pa že nekaj let ugotavljamo, da se naša mladina zelo enostransko usmerja v poklice, za katere je trenutno popraševanje sicer še vedno precej veliko, vendar pa že prihaja do nekaterih strukturnih neskladij. V tej zvezi je Blahova omenila, da je bila v javni razpravi izrečena ostra kritika na rovaš delitve osebnih dohodkov, v kateri je neposredno proizvodno delo premalo stimulirano. Za usmeritev mladine v neproizvodne

poklice torej ni kriv le izobraževalni sistem, temveč prenizko vrednotenje proizvodnega dela in skromne možnosti za napredovanje v proizvodnem procesu.

VEČINA RAZPRAVLJAVCEV JE PODPRLA PREDVIDENO PREEBRAZBO

Poudarjena je bila misel, da so delavci v javni razpravi izhajali iz ciljev, ki jih načrtujemo za srednjeročni razvoj v Sloveniji. Pri ocenjevanju predloga sta bila odločilna predvsem dva aspekta: koliko z novim predlogom usmerjenega izobraževanja odpravljamo slabosti dosedanjega izobraževalnega sistema in ali bomo z uvajanjem novega sistema uresničili zahteve in potrebe, ki jih narekujejo ekonomski, tehnološki, družbeni in kulturni napredek naše družbe. Ugotovimo lahko, je dejala Blahova, da je večina razpravljavcev tako v organizacijah združenega dela s področja gospodarstva kot družbenih

dejavnosti pa tudi vzgojnoizobraževalnih organizacij podprla predvideno preobrazbo srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje. Pomisleke so izražali le v gradbeništvu, kjer se boje, da z uvedbo novega sistema ne bodo mogli več dobiti delavskega naraščaja oziroma da bi po novem sistemu izobraževanja bilo preveč odtrgano od praktičnega dela oziroma izobraževanja za delo. V vseh drugih panogah so poudarili nujnost, da z novim sistemom odpravimo dvotirnost in neenakopravnost v izobraževanju za tako imenovane delavske poklice in za intelektualno delo. Razširitev skupnega programa v prvih dveh letih na vso generacijo pomeni zato tudi najpomembnejšo spremembo v izobraževanju po reformi osnovne šole.

Prvo fazo usmerjenega izobraževanja, ki po slovenskem predlogu že vključuje tretjino usmeritvenega programa, moramo razumeti kot nadaljevanje prizadevanj za izenačevanje možnosti za izobraževanje, boljše osnovo za smotrnejše poklicne odločitve in trdnješe osnovo za nadaljnje finalno izobraževanje, je dejala Blahova in dodala, da prva faza ne pomeni zato podaljševanje osnovnošolske obveznosti niti ne sme biti šola selekcije. Predlaganega modela izobraževanja ne smemo jemati kot dokončen in že zaključen sistem, je nadaljevala, je le možna rešitev med družbeno sprejetimi stališči in našimi dejanskimi možnostmi, reforma je dolgotrajnejši proces, v katerem bo potrebno hkrati z ustvarjanjem materialnih in kadrovskih pogojev premagovati zastarele poglede in preživele tradicije. Le-te marsikje bolj zavirajo napredek kot pa še nerazrešena gnotna vprašanja.

V STALIŠČIH LE SKUPNE UGOTOVITVE DELAVCEV V ZDRUŽENEM DELU

V stališčih, ki jih predlagamo kot skupni povzetek mnenj in predlogov iz javne razprave, smo povzeli le najpomembnejše oziroma splošne ugotovitve delavcev v združenem delu, je dejala Blahova.

K predlaganim skupnim stališčem, ki naj bi jih republiški svet ZSS dopolnil in verificiral, je Tilka Blahova posredovala le nekaj dodatnih pojasnil.

Največ kritičnih pripomb je bilo v javni razpravi izrečenih na rovaš parcialnega pristopa k reformi. Zato je bila povsod v razpravi izrečena zahteva, da moramo v nadaljnjem dograjevanju izdelati celovit sistem usmerjenega izobraževanja, ki bo vključeval vse stopnje in smeri izobraževanja tako mladine kot tudi že zaposlenih. Čimprej se mora v reformo vključiti tudi visoko šolstvo, saj le-to povratno vpliva na celoten sistem izobraževanja.

Kot drugo pomembno stališče iz javne razprave je navedla zahtevo, da mora nov sistem v večji meri porušiti pregrado med tako imenovanim verificiranim in neverificiranim izobraževanjem. Prevrednotiti moramo sedanji sistem verifikacije in spričeval, bolj

uveljaviti permanentno izobraževanje ter stalno preverjanje in dopolnjevanje znanja za delo in samoupravljanje.

Razprava je terjala celovitejšo obdelavo izobraževanja ob delu kot enakopravnega dela enotnega izobraževalnega sistema. Potrebno je predvideti tudi prehod iz sedanjega v nov sistem izobraževanja. Na vseh razpravah je bilo poudarjeno tudi vprašanje, zakaj se pri reformi usmerjenega izobraževanja pojavljajo tako velike razlike med republikami. Zlasti tiste delovne organizacije, ki zaposlujejo mnogo delavcev iz drugih republik pa iz obmejnih območij, so izražale bojazan, da bo različnost oblik in vsebine izobraževanja otežkočala mobilnost pri zaposlovanju in povzročala težave pri prešolanju mladine. V tej zahtevi po večji enotnosti pa se delavci niso podrobneje izrekli, kaj pod to enotnostjo razumejo, je dejala Tilka Blaha in dodala, da se bomo morali nedvomno v Jugoslaviji bolj določeno predeliti do tistih osnovnih vprašanj, ki jih moramo enotno uresničevati v vseh republikah. Osnova, ki obvezuje vse, so idejna izhodišča resolucije 10. kongresa ZKJ. Konkretno organizacijske rešitve, ki izhajajo iz gospodarskih, kulturnih, demografskih razlik pa so seveda lahko različne. Po mnenju delavcev pa bi morali vztrajati na enotni nomenklaturi poklicev in enotni klasifikacijski lestvici, s tem pa bi tudi bolj izenačevali zahteve po znanju, učnih načrtih in učbenikih, kar je pogoj za večje sodelovanje med republikami.

Ko je Blahova obrazložila še nekatera druga skupna stališča iz javne razprave, še posebej o pomembni funkciji poklicnega usmerjanja mladih in o zahtevi, da o bodoči mreži centrov usmerjenega izobraževanja, dijaški in študentskih domov odloča združeno delo, se je ustavila ob pomislekih, izraženih v razpravi, da bi bilo možno začeti uvajati novi sistem izobraževanja že s šolskim letom 1977/78. Ker je ta rok postavljen pogojno se pravi, če bomo zagotovili osnovne pogoje, pa je vendarle potrebno, da bi pred uvajanjem reforme prišli pred združeno delo z materialno bilanco oziroma v posebnih izobraževalnih skupnostih točneje opredelili vse načrte in zagotovili sredstva za njihovo uresničevanje.

Ob koncu je Tilka Blaha obrazložila predlog možnih rešitev za organizacijo posebnih izobraževalnih skupnosti, ki ga je izdelala posebna delovna skupina pri izobraževalni skupnosti Slovenije. Prvi krog razprav o tem predlogu je potekal hkrati z javno razpravo o reformi šolstva in lahko ugotovimo, je dejala Blahova, da so vse gospodarske panoge in družbene dejavnosti tak predlog sprejele glede na to, da ostaja še nekaj vprašanj brez odgovora. Predlagamo, je dejala, da vsi republiški odbori, ki še niso ustanovili iniciativnih odborov za ustanovitev posebnih izobraževalnih skupnosti, skupaj z združenji gospodarke zbornice, te odbore takoj ustanovijo, da bi skupnosti zaživele lahko že do konca letošnjega leta.

V PODLISTKU

(Piše Janez Šinkovec)

POGOSTE NAPAKE

Naj poudarimo, da je potrebno na neposreden način, torej tako, da volijo vsi delavci, izvoliti delavski svet, organ, ki odloča o medsebojnih razmerjih v združenem delu in organ samoupravne delavske kontrole. O nedružljivosti v članstvu med temi organi smo govorili že tedaj, ko smo obravnavali pasivno volilno pravico.

Posebej opozarjamo, da so pogoste napake, ko se v TOZD in OZD določene stvari iz medsebojnih razmerij prepuščajo kolektivnim izvršnim organom, tistim, ki jih imenuje delavski svet, namesto neposredno izvoljenim. To je v nasprotju z zakononom. Tako kolektivni izvršilni organ ne more odločati o pravicah s področja stanovanjskih zadev, o delitvi osebnih dohodkov, o kršitvah delovnih dolžnosti ipd.

Pri sestavi organa za medsebojna

razmerja v združenem delu in organa samoupravne delavske kontrole smiselno veljajo pravila o izvolitvi kot za delavski svet TOZD. Seveda bi dosledno izvajanje tega pomenilo, da bi bili vsi organi enako številni, kar pa je nesmiselno, mimo tega sta oba organa operativna in posegata pogosto v konkretne pravice. Zato ne bodo v njih zastopani vsi delovnega procesa, ampak bomo določili, da ne smeta biti dva ali več članov iz istega dela delovnega procesa. Enako velja tudi glede socialne strukture – dva ali več članov ne sme pripadati isti socialni strukturi, z izjemo spola, seveda!

Ob nadomestnih volitvah se zastavlja več vprašanj. Za odbor za medsebojna razmerja in organ samoupravne delavske kontrole bi kazalo določiti, da se voli, denimo, 7 članov, odloča pa lahko v sestavi 5 članov. Tako ne bi bile potrebne nadomestne volitve,

če bi komu prenehal mandat, in to vse dotlej, ko organ še vedno lahko odloča. Posebej poudarimo, da mora imeti organ za medsebojna razmerja v združenem delu namestnike, ti vstopijo takrat, ko bi bil redni član izločen, denimo tedaj, ko gre za pravico tega člana ali pa če kdo dvomi v njegovo nepristranost.

Drugače pa je z nadomestnimi volitvami v delavskem svetu, kjer morajo biti zastopani vsi deli delovnega procesa. Menim, da bi lahko ta problem razreševali glede na čas, ki manjka do izteka mandata. Tako, denimo, v primeru, če mandat organu izteče v 6 mesecih, nadomestnih volitev ne bi izvedli, pač pa bi del delovnega procesa, ki je izgubil delegata in če je imel le enega, priključili sosednjemu delu; če pa je bilo več delegatov, tedaj sploh ne bi uveljavljali kakšnih posebnih ukrepov.

Res je lahko delavec ponovno izvoljen še enkrat v delavski svet ali v drug organ, vendar to ne pomeni, da lahko organizacije združenega dela določajo v splošnih aktih, da traja mandat tem organom kar 4 leta. Na to opozarjamo, ker smo zasledili takšne rešitve. Volitve se torej opravljajo vsaki dve leti.

Splošno pravilo je, da se mandat delavskemu svetu ne more podaljšati, nesporno pa je, da nobena organizacija ne more biti brez organa upravljanja; tako ta organ deluje, dokler ni izvoljen nov. Vsekakor pa je ta problem tako sporen v praksi, da bi ga nujno morali razrešiti z zakonom.

VOLITVE V DELOVNO IN SESTAVLJENO OZD

Tudi delegacija v delovno in sestavljeno OZD se voli na neposreden na-

čin. V njenem sestavu ne bodo mogli biti zastopani deli delovnega procesa, ker bi bila delegacija preobsežna. Zato lahko uveljavimo podobna pravila, kot smo jih omenili pri sestavi organov za medsebojna razmerja in za samoupravno delavsko kontrolo.

Poudarimo pa naj, da bi bil v tem primeru problem pasivne volivne pravice lahko drugačen, kakor pa v TOZD. Tu bi lahko, denimo, bili člani delegacije obratovodje, poslovodje in drugi, ker ne gre več za njihovo osebno zadolžitev, saj zadolžitve sprejema TOZD kot celota pri delovni in sestavljeni OZD s področja združevanja dela in sredstev. Zato kaže to vprašanje posebej obdelati v samoupravnem sporazumu o združevanju v delovno ali v sestavljeno organizacijo ali pa v njihovih statutih.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Sestava delavskega sveta

Odgovornost državnih organov

Že na peti seji centralnega komiteja ZKS je bila zelo jasno poudarjena vloga osnovnih organizacij ZK v državnih organih, ki lahko veliko prispevajo k organizacijski krepitvi, idejnopolitični enotnosti in akcijski učinkovitosti, če se resnično zavedajo, da morajo delovati predvsem kot revolucionarno sredstvo diktature proletariata. Zato je tudi najbolj pomembno vprašanje, kako se s svojo dejavnostjo zavzemajo za učinkovito uresničevanje funkcij in nalog posameznih ter seveda hkrati vseh državnih organov, kot smo jih opredelili v ustavi in v sistemskih predpisih.

Komunist za DE

Nekatera opozorila, da so institucije, ki jih prištevamo med državne organe, včasih še dokaj odtujene od ljudi in da se nekatere zadeve, o katerih so le-ti že odločili ali se zanje zavzemajo, prepočasno uresničujejo na tej ravni, so bile hkrati z vprašanjem organiziranosti ZK na dnevnem redu enega številnih posvetov po peti seji CK ZKS. Na njem so predvsem skušali oceniti, koliko smo doslej uveljavili zahtevo kongresov ZK, da se morajo državni organi neprestano bojevati za razvijanje in krepitev samoupravne vloge delavcev v združenem delu in zagotavljanje uveljavljanje njihovih razrednih interesov. Pri tem je bilo zlasti ugotovljeno, da se državni organi v tem času posvečajo predvsem oblikovanju vrste novih sistemskih rešitev, pri tem pa nemalokrat pozabljajo na pomen nadzora pri uresničevanju predpisov in na ukrepe, ki bi jih morali uveljaviti v vsakem primeru, če se uveljavljajo nezakonita stališča. Odgovoren namreč ni samo tisti, ki je ravnal nezakonito, so poudarili, temveč vsak, ki ni ukrepal proti kršilec.

Nasploj je razumljivo, da se mora posebej še v državnih organih

neprestano krepiti zavest o družbeni odgovornosti, saj je še vedno dovolj primerov birokratskega vedenja. Manjka, kot so samokritično ugotavljali, tesnejšega in vsakodnevnega stika z dejanskim življenjem in s potrebami delovnih ljudi, čeprav nam je že dolgo jasno, da so ti organi le del združenega dela, ne pa institucije nad njimi ali zunaj njega. Ta zastarela miselnost pa se vsekakor čuti tudi v notranjih odnosih, predvsem v hierarhičnem pojmovanju organizacije dela in v uradniški nadrejenosti ali podrejenosti, v prizadevanjih za bohotenje administracije, ki je nasprotna družbenim prizadevanjem, v vrednotenju posameznikov po položaju namesto po delu, v dokaj slabi kvalifikacijski sestavi in razmeroma skromni družbenopolitični aktivnosti. Vse to in seveda še marsikatero druga ugotovitev kaže, da je bila povsem pravilna zahteva o temeljiti idejnopolitični analizi razmer, ki jo morajo pripraviti predvsem vse osnovne organizacije ZK, o posebni pozornosti kadrovske politiki v najširšem pomenu, idejnopolitičnem ter strokovnem usposabljanju in nagrajevanju, ter zahteva, da morajo pri tem osnovnim organizacijam pomagati tudi republiški in občinski organi ZK.

Posebne delovne skupine, ki so se v zadnjih dneh sestale z nekaterimi osnovnimi organizacijami v republiških upravnih organih, so nedvomno ugotovile, da so sklepi posveta že spodbudili precej uspešno aktivnost, ki se bo nedvomno še okrepila, še posebej na podlagi posebnega akcijskega načrta vseh aktivov komunistov republiških upravnih organov in organizacij. Pojem tako imenovane „politizacije uprave“, kot nekateri poudarjajo, še zdaleč nima samo posebnega idejnopolitičnega pomena, temveč predvsem človeško in samoupravno vrednost. Ne smemo namreč pozabiti stare resnice, da se nemalokrat prav na podlagi odnosov med državnimi in upravnimi organi na eni ter ljudmi na drugi strani oblikuje tudi hkrati odnos do širše družbe oziroma družbenopolitičnega sistema. In to smo vsekakor zapisali tudi med vrsticami ustave.

J. K.

KOMUNISTI SOZD GORENJE VELENJE O RAZVOJNEM NAČRTU SVOJE ORGANIZACIJE

ZA BESEDO DELAVCEV

Na ustanovni konferenci sveta zveze komunistov sestavljene organizacije združenega dela „Gorenje“ Velenje, na kateri so ocenili opravljeno delo pri pripravi srednjeročnega načrta razvoja sestavljene organizacije združenega dela ter njegovo skladnost z ustavnimi načeli ter sklepi in stališči zveze komunistov, so poudarili nujnost enotne družbenopolitične akcije za zagotovitev nadaljnega razvoja materialne baze sleherne temeljne organizacije združenega dela ter za nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov v vseh oblikah združevanja.

Zveze komunistov v sestavljeni organizaciji združenega dela „Gorenje“ Velenje mora v sodelovanju z zvezo sindikatov kot nosilcem samoupravnega

dogovarjanja voditi akcijo sprejemanja razvojnih usmeritev in zagotoviti, da bo vseh 14.000 zaposlenih podrobno seznanjenih z vsebino samoupravnega sporazuma o osnovah srednjeročnega plana razvoja in z razvojnim načrtom Združenih industrijskih podjetij „Gorenje“ Velenje ter da se bodo o njem zavestno odločili.

Zato je svet zveze komunistov sprejel stališče, da je treba takoj začeti z akcijo, da bi se podobno, kot se je zveza komunistov organizirala tudi sindikalna organizacija da bi se lahko tudi sindikati v prihodnje še aktivneje vključevali v vse družbenopolitične akcije v sestavljeni organizaciji združenega dela „Gorenje“ Velenje.

Predstavniki sindikalnih orga-

nizacij so doslej sodelovali v delu širših političnih aktivnosti kot ene od oblik oziroma akcij.

P. O.

JUGOSLOVANI IN VARČEVANJE

Bojazen pred hranilnimi vlogami!?

Delegati v skupščini SFRJ so z nezaupanjem sprejeli podatek, da so skupne hranilne vloge občanov dosegle znesek 95.204 milijonov dinarjev, od tega 39.412 milijonov v devizah, kar je za 36 % več kot lani. Na prvi pogled bi dejali, da ne gre le za novo kakovost gospodarjenja, pač pa tudi za končen rezultat večletnih družbenih prizadevanj, da bi zavrli našo tradicionalno nagnjenost

k porabi. Lahko bi torej govorili o pametnem ravnanju prebivalstva, če ne bi hkrati upadla prodaja, če se ne bi povečale zaloge izdelkov in če ne bi prišlo do zastoja proizvodnje, saj znaša stopnja rasti le 3,6 %.

Delegati odbora za družbeni plan in razvojno politiko zbora republik in pokrajin so zato ocenili, da so vzroki za večje varčevanje najprej v proizvodnji in delitvi, zatem v vplivu različnih ugodnosti, ki jih nudi vezano varčevanje, varčevanje delavcev, ki so na delu v tujini, razmah v stanovanjski gradnji, zamoščali pa niso tudi „psiholoških razlogov“. V razmerah nestabilnega gospodarjenja je razumljivo, da se občani s povečanim varčevanjem poskušajo obvarovati tudi pred morebitnimi presečenji v poslovanju svojih delovnih organizacij.

S. R.

OD SOBOTE DO SOBOTE

Od razlag k spremembam

Čeprav so se že začele počitnice in so se prve kolone turistov napolile proti morju, se je minuli teden odlikoval po zelo razgibani politični dejavnosti. K tej so prispevale tudi slabe vesti iz sosednje Avstrije, zaradi katerih se je dvignil val protestov in tudi demonstracij v Ljubljani. Razprave o skorajšnji četvi in preskrbovalnih zadregah v mestih so bile tudi te dni predmet mnogih razprav, nič manj pa o gospodarski rasti in težavah, ki jo še spremljajo, čeprav je bilo posredovanih le nekoliko več optimističnih statistik o proizvodnji in cenah ter izvozni in devizni politiki v maju.

V središču politične akcije, ki je usmerjena k razpravam o osnutku zakona o združenem delu, so bili regionalni posveti, sklicani na pobudo izvršnega komiteja CK ZKS. Posredovali so podobo dosedanjih prizadevanj, uspehov in napak ter predvsem spodbudili nadaljnje delovanje komunistov v sindikatih in v socialistični zvezi. Prav gotovo je bil del dosedanjih priprav na javno razpravo pod vplivom razlagalstva in predavateljstva, kar je sicer za samo izvedbo akcije razumljivo, vendar pa se lahko marsikje, in o tem so že podatki, sedanje stanje samoupravne organiziranosti in odnosov prikrije, če bodo ponekod z golim predavateljstvom speljali razpravo mimo svojih problemov. Ne gre torej za to, da se s predavateljstvom ne zadovoljimo, ampak da se razprava o osnutku zakona o združenem delu dejansko usmeri v dejanja, v spreminjanje razmer, v iskanje in snovanje vsega tistega, kar ustava in novi zakon terjata. Prav gotovo so regionalni posveti svarilo, da kljub poletnemu času politično delo v delovnih organizacijah in v krajevnih skupnostih ne bo smelo zamreti, da ne bo mogoče nekaj malega prebrati in razlagati o osnutku zakona, pač pa bo potrebno z vso odgovornostjo in tudi ustrezno politično ostrino novemu zakonu utirati pot z dejanji.

Vsebinski osnutka novega zakona je te dni prispeval kritične misli in predloge tudi posvet jugoslovanskih ekonomistov v Opatiji. Najzanimivejši del posveta, referatov in razprav je bil prav v dopolnjevanju nekaterih določil osnutka, ki prizadevajo dohodkovne

odnose, združevanje dela in sredstev in poslovno sodelovanje delovnih organizacij. Nedvomno bodo nekatera vprašanja s tega posveta prišla v obravnavo tudi v delovnih organizacijah, saj je posvet zadolžil ekonomiste, da s svojim znanjem in prizadevanjstvom kar najbolj prispevajo k oblikovanju tako ustreznega besedila zakona kot tudi k ustreznim organizacijskim rešitvam, s katerimi naj bi presegli sedanje razmere, dileme in nejasnosti. Podoben prispevek so dali tudi pravniki, ki so se pred časom lotevali tega vprašanja, prav tako pa te dni tudi na mnogih posvetih v državi lotevali reforme pravosodja in v organih zvezne skupščine tudi predloga o novem kazenskem zakoniku, ki bo kmalu doživel krst javne razprave.

V slovenskem notranjopolitičnem življenju je bil pomemben tudi posvet predstavnikov vseh slovenskih občin, na katerem so bila v ospredju vprašanja o družbenoekonomskem planu republike. V odborih zvezne skupščine so te dni prav tako teklo temeljne razprave o razvoju gospodarsko manj razvitih območij države. Glede osnovnih načel gospodarskega razvoja je bilo med predstavniki republik doseženo soglasje, s tem da je delegacija AP Kosovo sicer sprejela osnovna stališča, pridržala pa si je pravico, da izreče svoje dokončne pripombe k predlogom zveznega izvršnega sveta, ko bo na dnevnem redu dokončno sprejemanje srednjeročnega plana družbenoekonomskega razvoja Jugoslavije.

V Sloveniji se nadaljuje akcija za pomoč prizadetim potresnim območjem Posočja, prav tako pa tudi vpisovanje ljudskega posojila za načrtno zgraditev cestnega omrežja. Te dni, poleg srednjih in visokih šol, ki so to storile že pred časom, zaključujejo pouk tudi v osnovnih šolah. Zato je te dni tudi mnogo dela v ustreznih ustanovah, šolah in samoupravnih interesnih skupnostih, ki so zadolžene za poklicno usmerjanje mladine. Kaže, da se bo letos število študentov višjih in visokih šol, ki je doslej znašalo kakih 27 tisoč, precej povečalo. Precej mladine se bo v poletnem času vključilo tudi v vaje in delo splošne ljudske obrambe in samozaščite, večje vaje pa so bile v različnih krajih, zlasti obsežne v Mariboru, kjer so z množično udeležbo desnega obrežja Drave množično angažirali celotni sistem obrambe in preizkusili njegovo delovanje.

—Gok

REKLI SO

JOSIP BROZ TITO, predsednik SFRJ, v zdravici na svečani večerji, ki mu jo je priredil predsednik turške republike Fahri Korotuerk:

Med pripravami in potekom konference o evropski varnosti in sodelovanju smo skupaj poudarjali, da sta mir in varnost nedeljiva in da se je treba bojevati, da bi ju ohranili in utrdili na vseh koncih sveta. Še zlasti smo zainteresirani za to, da bi bilo to občutiti na območju Sredozemlja, kjer, žal, ne ugašajo žarišča, ki so nevarni izziv naši varnosti in miru v svetu.

Vesel sem, ker sklepe iz Helsinkov že uresničujemo na območju, na katerem živimo, na Balkanu. Upamo, da bo prihodnost pokazala, da so balkanski narodi odločeni usmeriti se v tisto, kar jih povezuje in zbližuje, kar je življenjskega pomena zanje. To seveda terja tudi skupna prizadevanja za premostitev zdajšnjih razlik in problemov.

Mirno lahko trdimo, da se prav na našem območju, tako raznovrstnem v nacionalnem, političnem in ideološkem pogledu, preizkušajo načela, ki smo jih sprejeli kot člani OZN in udeleženci konference o evropski varnosti in sodelovanju. To nas še močneje obvezuje, da se predano in odločno zavzemamo za uresničitev takih načel.

MILKA PLANINC, predsednica CK ZK Hrvaške, v posvetovanju o osnutku zakona o združenem delu v Opatiji:

Bistveni smeri sedanjega obdobja razvoja socialističnega samoupravljanja sta graditev odnosov med materialno proiz-

vodnjo in družbenimi dejavnostmi ter uresničevanje odločilnega vpliva delavcev tudi na vsa bistvena vprašanja družbene politike.

S pomočjo enotnega družbenega odnosa in enotnega jugoslovanskega tržišča bomo z združevanjem dela uresničili in krepili integracijo jugoslovanskega gospodarstva in drugih dejavnosti na temelju resničnih interesov in odvisnosti v procesu proizvodnje. Globina sprememb, za katere smo kot družba dozoreli in ki smo jih začeli uresničevati, ima – brez pretiravanja – zgodovinski pomen.

Naš kritični ustvarjalni odnos do zakona mora izhajati iz ciljev naše revolucije. Za spremembo odnosov v družbi pa sam zakon ni dovolj, marveč je potrebna živa, borbena, ustvarjalna aktivnost v praksi, ki so ji potrebna spoznanja in izkušnje. Potrebni so vsi, ki so pripravljeni graditi samoupravne socialistične odnose.

BRANKO MIKULIĆ, predsednik CK ZK BiH, v prispevku za sarajevsko „Oslobodenje“:

So pojavi, da posamezniki, ko pridejo na neko odgovorno funkcijo v občini ali delovni organizaciji, najprej izjavijo, da njihovi predhodniki niso storili ničesar. Vse, kar je storjenega in doseženega, pripisujejo sebi in svojemu imenu. Kot da se je naša revolucija pričela s posameznikom, kot da nima svoje preteklosti, čeprav so se v tej preteklosti ljudje bojevali in uresničili politiko ZK, zaradi česar lahko danes ustvarjamo tisto, česar oni niso mogli.

Vse, kar ustvarjamo in kar smo storili, ni zasluga posameznikov. Posameznik s svojimi sposobnostmi lahko pride do veljave v kolektivu. Nhče od nas ne po-

meni nič, če se oddalji od politike ZK. Revolucionar, ki izvaja njeno politiko, ima možnost, da častno pridobi ugled, če pa se oddalji od nje, je seveda logično, da bo ugled izgubil.

KONFERENCA OSNOVNIH ORGANIZACIJ SINDIKATA RUDNIKA ŽIVEGA SREBRA IDRJA

Članom sindikata nudimo prijetne počitnice v našem počitniškem domu v ANKARANU. Počitniški dom je zaokrožena celota dveh blokov serijskih počitniških hišic, v katerih ima vsaka soba svoj vhod in kopalnico, zgornje sobe pa tudi balkon. Poleg sodobno opremljene kuhinje in restavracije ima počitniški dom lepo urejeno otroško igrišče, balinišče, namizni tenis in druge rekreacijske objekte. Sobe so s tremi in štirimi posteljami. Cena penziona za odrasle je 120 din, za otroke do 7 let pa 100 din. Izmene trajajo 10 dni s pričetkom 30. junija. Proste kapacitete imamo v vseh izmenah, razen v času od 20. do 30. 7. 1976. Proste kapacitete oddamo osnovnim organizacijam sindikata in posameznim članom. Prednost imajo OOS. Za informacije in rezervacije se obrnite na gornji naslov pisмено ali po telefonu 065 86-108 interna 275.

Solidarni v nesreči

Takoj ko je izvedel za katastrofalne posledice poplave v SR Srbiji in Socialistični pokrajini Kosovo, je izvršni odbor republiškega odbora Rdečega križa Slovenije namenil kot prvo pomoč za poplavljenih 50.000,00 dinarjev in odposlal tovrnjak odej in oblačil.

Predsedstvo Rdečega križa Jugoslavije pa je kot prvo pomoč namenilo 150.000,00 dinarjev.

GOSPODARSKI POLOŽAJ ENERGETIKE IN PREMGOVNIKOV VSE SLABŠI

Samo z zavestjo ne gre več

Prenizke cene električne energije in premoga so ob naraščajočih stroških proizvodnje povzročile težke izgube v elektrogospodarstvu in letos tudi v premogovnikih – Nujne so hitre in dolgoročne sistemske rešitve

Zavoljo neurejenega sistema finansiranja – prenizkih cen – v slovenskem elektrogospodarstvu in v premogovnikih stroški proizvodnje in poslovanja presega dohodek, izguba pa se zavoljo naraščajočih cen reprodukcijskega materiala in drugih poslovnih stroškov veča tako rekoč iz dneva v dan. Podatki naravnost kričijo po hitri sistemski rešitvi, ki naj bo hkrati tudi dolgoročna. Le tako se bo možno izogniti katastrofalnemu finančnemu stanju v energetiki in premogovništvu: ob sedanjem tempu naraščanja izgub oziroma izpadov planiranega dohodka, naj bi v elektrogospodarstvu izguba preseгла milijardo dinarjev, premogovniki pa naj bi skupno „prigospodarili“ blizu 180 milijonov dinarjev izgube.

Razumljivo je, da bodo del te izgube lahko tako v energetiki kot v premogovnikih nadomestili s smotnejšim gospodarjenjem in z boljšim izkoriščanjem notranjih rezerv. Resnici na ljubo pa je treba dodati, da so zlasti v premogovnikih notranje rezerve že zelo pičle: osebni dohodki se niso povečali od lanskega decembra dalje (!), rudarjev – delovnih invalidov ni možno nadomestiti z zdravimi kopači, ker jih ni, za novo strojno opremo pa so potrebna izredno visoka investicijska sredstva. Sredstev za investicije pa v rudnikih primanjkuje, saj jim cena premoga ne pušča nikakršne akumulacije, pesti pa jih tudi

izguba elektrogospodarstva, ki ni sposobno plačevati kupljenega premoga v primernih rokih.

Rudarji vztrajajo v jamah več kot je normalno, ker gospodarstvo potrebuje več premoga.

Elektrogospodarstvo že nekaj let posluje z izgubo; zavoljo tega je v zadnjih treh letih primanjkljaj likvidnih sredstev znašal skupaj kar 941 milijonov din. Kljub nekaterim lanskim ukrepom skupščine SIS elektrogospodarstva, kot denimo odložitve plačila obveznosti in dajanje namenskih posojil za obratna sredstva – je likvidnostni primanjkljaj ob koncu minulega leta znašal 298 milijonov dinar-

jev. V letošnjih prvih štirih mesecih pa je že nastala razlika med stroški in prodajo električne energije: za 427 milijonov din presegajo stroški dohodka. V prihodnjem letu pa bo elektrogospodarstvo moralo pričeti odplačevati posojila za elektrarne, ki jih gradi... Razumljivo je, da bodo morali porabniki električne energije globlje poseči v žep; vprašanje je le, v kolikšni meri bo družba reševala težave enostavne in razširjene reprodukcije te dejavnosti prek cene električne energije in koliko prek samoupravnega sporazuma o zbiranju sredstev.

Položaj premogovnikov lani še ni bil kritičen, v letošnjem letu pa so se težave začele kopičiti. Kolektiv velenjskega rudnika letošnjega finančnega načrta ni sprejel, ker bi po sedanjih cenah premoga do konca leta prigospodaril za 95 milijonov dinarjev izgube. Le-ta je v prvih štirih mesecih že dosegla 7 milijonov dinarjev, nepokritih družbenih obveznosti v tem času pa je rudnik imel za 6 mili-

jonov dinarjev, ker so mu v družbeno politični skupnosti za prve tri mesece znižali prispevne stopnje. Zato pa bo rudnik že v maju, ko bo že nadomeščal družbene obveznosti iz prvega tromesečja, ustvaril 8 do 9 milijonov izgube.

V Zasavskih premogovnikih so po bumih razpravah finančni načrt za letos sicer sprejeli, vendar so v njem ob sedanjih cenah premoga predvideli izgubo med 60 do 70 milijoni dinarjev. Že v prvih treh mesecih so premogovniki v Zasavju prigospodarili skoraj 8,5 milijona din izgube; samo v aprilu so stroški proizvodnje za 5,5 milijona dinarjev presegle dohodek, prav tako pa je bilo v maju. V Kočevju imajo izgube že skoraj za milijon dinarjev, v Laškem za blizu 650 tisoč din, v Senovem poslujejo sicer še z dohodkom, vendar se le-ta zavoljo cen reprodukcijskega materiala iz meseca v mesec manjša; Kanižarica pa je zavoljo poplave v posebno težkem položaju.

B. RUGELJ

PTUJSKI PODJETJI TAP IN SIGMA ZDRUŽENI

Dragocene izkušnje

Pred tremi leti razbita integracija se tokrat uresničuje zavoljo politične zrelosti kolektivov, ki sta pravilno ocenila svoje možnosti nadaljnega razvoja

V kratkem bo v Ptujju končano prvo dejanje akcije za povezovanje tamkajšnje avtomobilske industrije – Tovarne avtomobilske opreme TAP in Sigmę. Prvega julija bodo podpisali samoupravni sporazum o združitvi temeljnih organizacij združenega dela AGIS (kratica pove, da se „novo“ podjetje ukvarja z izdelovanjem avtomobilske opreme, gumijevih izdelkov in s servisno dejavnostjo).

Prvo dejanje je trajalo skoraj štiri leta: pred tremi leti je namreč propadel poskus, da bi povezali obe podjetji in še obrtno podjetje Oga Meglič, zavoljo skorajda enoglasne odločitve delavcev TAP, da se ne bodo združili. Zakaj so v TAP potrebovali skoraj tri leta, da so se prepričali o pravilnosti takšne povezave, nismo podrobneje raziskovali, vendar lahko povemo, da so najverjetneje prevladali argumenti gospodarske narave: splošni pogoji gospodarjenja, ki so se v zadnjih letih močno poslabšali, in gospodarski položaj Sigmę, ki se je v zadnjih dveh letih krepko popravil.

Ko so se pripravljali na referendum, je bila namreč Sigma v zelo težkem položaju in tedaj je med delavci TAP krožila naslednja „krilatica“: „Če se bomo združili s Sigmę, nam bo šlo slabše, ker jih bomo morali vleči iz vode.“

Medtem pa so se razmere spremenile. V TAP so se strznili glede lastnih razvojnih možnosti, zlasti pa možnosti, da bi svoje razvojne načrte lahko sami uresničevali. Izkazalo se je celo, da TAP nima posebnih možnosti za širjenje svoje dejavnosti in da je osnova bodočega razvoja pri Sigmę.

Analiza trga je pokazala, da ima TAP največ možnosti pri proizvodnji zavornih valjev, Sigma pa zelo velike možnosti v proizvodnji gumijevih izdelkov in oljnih hladilnikov. Zavoljo tega sta se oba kolektiva sporazumela, da bosta v naslednjih

letih vložila največ skupnih sredstev v rekonstrukcijo Sigmę in v povečanje proizvodnje gumijevih izdelkov ter oljnih hladilnikov. Takšna odločitev pa hkrati dokazuje, da je kolektiv TAP v minulem obdobju politično dozorel ter da so temeljni povezave obeh podjetij postavljeni na trdno osnovo: z izkušnjami pridobljeno prepričanje, da bo skupaj lažje gospodariti in si zagotoviti socialno varnost.

Novo podjetje AGIS zaposluje v sedmih TOZD 1500 delavcev, ki bodo že letos prigospodarili za 23 odstotkov več kot lani. Ustvarili naj bi 400 milijonov celotnega prihodka; v letošnjem letu naj bi se povečal tudi ostanek dohodka, ki je bil lani zlasti v TAP dokaj pičel.

S. J.

JESENIŠKI TRGOVCI SE ZDRUŽUJEJO

ZA BOLJŠO PRESKRBO

Po združitvi z novo SOZD ABC-Pomurka bo Ročca lahko bolje oskrbovala Jeseničane s kmetijskimi prehrabnenimi proizvodi

V jeseniškem trgovskem podjetju Ročca, delovni organizaciji z nekaj več kot 130 zaposlenimi, so se pred dnevi na zborih delavcev odločili, da postanejo eden od članov nove sestavljene organizacije združenega dela ABC – Pomurka. Po številnih krajih v naši republici namreč prav zdaj potekajo zadnje priprave za formiranje te nove sestavljene organizacije, in sicer z združitvijo sedanjih dveh SOZD – ABC Ljubljana in Pomurke iz Murske Sobote.

Ročca z Jesenic je v SOZD ABC Ljubljana vključena že tretje leto in v tem času so se že pokazali prvi sadovi domačega materiala, kar je bilo doslej majhnim trgovskim delovnim organizacijam težko doseči, kakor v

PREDNOST DRUŽBENEMU STANDARDU

Že v prvem poglavju z naslovom „Rezultati dosedanjega razvoja in težnje ob prehodu v novo srednjeročno obdobje“, osnutek družbenega plana Slovenije za obdobje do leta 1980 ugotavlja, da se je v minulem petletnem obdobju življenjska raven prebivalstva v naši republici zvišala za približno 32%. Letno je naraščala za povprečno 5,7%, toda predvsem za

zaostajanje realnih osebnih dohodkov eden najpomembnejših razlogov, da se niso uveljavili v pričakovanem obsegu kvalitetni dejavniki razvoja, kot so dvig tehnične in tehnološke ravni, racionalna uporaba proizvodnih zmogljivosti, posodabljanje in avtomatizacija proizvodnih procesov, sodobna organizacija dela, inovacijska in raziskovalna dejavnost itd., ki se skupno kažejo v rasti celotne družbene produktivnosti dela.“

Ko bo te dni osnutek družbenega plana razvoja Slovenije za obdobje do leta 1980 v javni razpravi, bi zlasti sindikalni delavci in člani morali posvetiti posebno pozornost problematiki, ki zadeva družbeno produktivnost, družbeni standard in osebno porabo. Čeprav ni dvoma, da se bo treba zaradi nadaljnega odpravljanja socialnih razlik in dosežene stopnje družbenogospodarskega razvoja tudi v prihodnjem petletnem obdobju zavzemati predvsem za krepitev in nadaljnje izboljšanje družbenega standarda, se bo treba prav zaradi zaščite nazadujoče družbene produktivnosti spopasti z „uravniliškimi težnjami“, ki se zavoljo nazadovanja produktivnosti dela in splošne stagnacije rasti realnih osebnih dohodkov porajajo same po sebi in se še stopnjujejo.

GOSPODARSKI KOMENTAR

radi hitreje rasti družbenega standarda, pri čemer so delovni ljudje iz dohodka, a še zlasti iz svojega osebnega dohodka solidarno izločali večja sredstva za gradnjo stanovanj ter za zdravstveno in otroško varstvo.

Ko poudarja naraščajoči delež vlaganj v družbeni standard, ki je v največji meri pripomogel k porastu življenjske ravni prebivalstva v minulih petih letih, osnutek plana srednjeročnega razvoja ugotavlja, da so realni osebni dohodki na zaposlenega stagnirali. V osnutku plana zasledimo tudi ugotovitev, da realni osebni dohodki zastajajo, ker je nazadovala rast družbene produktivnosti dela. Ta je padala skozi vse minulo petletno obdobje, tako da je delež produktivnosti v naraščanju družbenega proizvoda znašal le 34% namesto predvidenih 57%.

Iz navedenih podatkov in ugotovitev lahko izluščimo najmanj dve značilnosti družbenogospodarskega razvoja, ki zadevata doseženo stopnjo produktivnosti in z njo bolj ali manj povezano rast življenjske ravni prebivalstva. Ena bistvenih značilnosti je nedvomno izrazita preusmeritev porabe družbenega proizvoda na družbeni standard, kar zadeva osebno in skupno porabo, ter ožene maneverskega prostora, odmerjenega osebnemu dohodku. To ožene pa je – kot se v polni meri zavedajo tudi sestavljavci osnutka plana srednjeročnega razvoja – nekakšen dvorezen nož, če upoštevamo, da bi nadaljnje krčenje sredstev za osebne dohodke utegnile postati usodno za rast produktivnosti, ki prav v zadnjih dveh, treh letih stanovitno nazaduje. Na to nevarnost opozarja osnutek plana tudi že v začetku, ko navaja, „da je

Zato je nedvomno stvarna ugotovitev, ki jo zasledimo v omenjenem razvojnem dokumentu, da stopnja razvosti in cilji družbenega in gospodarskega razvoja sicer terjajo nekoliko hitrejšo rast družbenega standarda kot pa osebne, vendar nikakor ne nad raven, ki jo dopušča rast družbenega proizvoda. Kar pa zadeva realne osebne dohodke na zaposlenega, se bodo v prvih letih povečevali nekoliko počasneje od rasti produktivnosti dela, medtem ko bo treba v zadnjih letih planskega obdobja dosledno izpeljati načelo uskladitve rasti osebnega dohodka z rasto produktivnosti dela.

Tudi iz teh predvidevanj je možno razbrati, da se sestavljavci osnutka plana zavedajo soodvisnosti družbene produktivnosti dela od realne ravni osebnih dohodkov, kakor tudi odvisnosti gospodarskih gibanj, blagovnih tokov in ne nazadnje tudi družbenega standarda od produktivnosti dela ter ravni realnih osebnih dohodkov kot osnovnega gibalca za doseganje višje stopnje delovne in družbene produktivnosti.

NANDE ŽUŽEK

LJUBLJANA

Zastoj pri osebnih dohodkih

Povprečni osebni dohodki so v naši republici v prvih treh mesecih znašali 3.810 dinarjev ali 20% več kot v enakem obdobju lani. Kljub takšnemu povečanju so realni osebni dohodki ostali na lanski ravni. Osnovni razlog za to je povečanje življenjskih stroškov, ki so se v prvih treh mesecih povečali za 20% v primerjavi z istim lanskim obdobjem.

Najvišje osebne dohodke v gospodarstvu so imeli v premogovnikih – povprečno 5.148 din, ki pa so posledica nadurnega dela rudarjev. Na dnu lestvice so kot vedno tekstilci s 3.110 din, sledi lesna industrija s 3.303 in elektroindustrija s 3.435 din. To pa so tiste industrijske panoge, v katerih je proizvodnja pod lansko ravni in ki imajo velike težave s prodajo svojih izdelkov.

V. B.

MURSKA SOBOTA

Kako gospodarijo v Pomurju

Analize zaključnih računov kažejo, da v Pomurju še ne morejo računati, da bi v bližnji prihodnosti dosegli vsaj poprečne razvosti Slovenije. Tako se je celotni dohodek Pomurja lani povečal za 27%, kar je nekoliko več, kot znaša poprečje za Slovenijo, vendar stopnja povečanja bistveno razvrednotijo rezultati po občinah, saj so samo v Murski Soboti nadpoprečni. Ustvarjeni celotni dohodek po dejavnostih v gospodarstvu je najmanj narasel v kmetijstvu in industriji, panogah, ki pomenita 70% gospodarskih

zmogljivosti Pomurja. Podatki tudi kažejo, da ima to manj razvito področje čedalje manj možnosti za razširjeno reprodukcijo, namesto da bi bilo obratno. Pomurskemu gospodarstvu primanjkuje 230 milijonov din trajnih obratnih sredstev, poravnava obveznosti na začetku letošnjega leta pa tudi ni dala pričakovanih rezultatov. Naporavnanih je ostalo 290 milijonov dinarjev, medtem ko so neproizvodne dejavnosti lani porabile kar za 39% več sredstev kot v letu 1974.

V. O.

PTUJ

Več kandidatov za en stol

Po naši stari poslovni navadi se je spet več podjetij lotilo posla, ki je dovolj velik le za enega – izdelave varnostnih pasov za avtomobile. Odkar je znano, da bodo morali imeti z novim letom vsi osebni avtomobili na prednjih sedežih varnostne pasove, je ta izdelek nenadoma začel zanimati podjetja po vsej državi. Pri tem pa se kajpak držijo tudi drugega našega poslovnega načela – vsak med njimi bi namreč želel pasove izdelovati v celoti. Zavoljo tega si dosedanja kooperanti pulijo posel iz rok (pri nas sta doslej pa-

sove izdelovala skupaj s kooperanti TAP in TKG iz Ljubljane). Prava sreča je, da je v posel ugriznila tudi Crvena zastava, ki je ložila 38 milijonov din v gradnjo tovare notranje opreme in varnostnih pasov na Ohridu. Zavoljo te njene poteze bodo namreč drugi proizvajalci ostali brez največjega kupca. Vprašanje je le, ali bodo kupci Zastavinih vozil zadovoljni, saj je znano, da je v tujini tovarniško vgrajena dodatna oprema cenejša kot v trgovini kupljena, pri nas pa – dražja.

S. J.

I. V.

novice iz organizacij

CELICA POD DROBNOGLEDOM

PLAMEN KROPA

Dobro pripravljani

Po besedah Marka Berce, predsednika osnovne organizacije sindikata v tovarni Plamen, so v tej delovni organizaciji na pobudo OOS že pred časom imenovali posebno komisijo in jo zadolžili, da za javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu izdela analizo o dosedanem razvoju in uveljavljanju samoupravnih odnosov. Zbori delavcev, na katerih bodo obravnavali osnutek male ustave, se bodo v Plamenu začeli po 20. juniju in bodo trajali do začetka julija.

„Ko smo pred dnevi razpravljali o analizi samoupravnih odnosov,“ pripo-

veduje Marko Berce, „smo ugotovili, da tudi v naši delovni organizaciji obstajajo možnosti za ustanovitev več temeljnih organizacij združenega dela. Sedaj je Plamen še enovita delovna organizacija, vse pa kaže, da bo kmalu imela več TOZD. To vprašanje je treba še skrbno proučiti, kakšne so možnosti za ustanovitev ene neproizvodne temeljne organizacije. Menim, da se bomo na podlagi skrbne in temeljite ocene do konca leta na novo organizirali in pri tem upoštevali stališča o vključevanju Plamena v sestavljeno organizacijo združenega dela Slovenske železarne.“

KNJIGOVESNICA RADOVLJICA

O osnutku zakona prihodnji teden

Kolektiv radovljiške knjigovesnice, ki šteje 40 delavcev, se je na razpravo o osnutku zakona o združenem delu dobro pripravil. Tako kot v Plamenu so tudi pri njih imenovali posebno komisijo, ki je že izdelala analizo o samoupravnih odnosih v podjetju. Ugotovili so, da imajo takšne samoupravne akte, ki jih ne bo treba usklajevati z zakonom

o združenem delu. Zato bodo tudi podaljšali mandat samoupravnim organom do sprejetja male ustave.

Osnutek zakona o ugotovitvah in analizi bodo na zboru delavcev obravnavali prihodnji teden. V sindikatu pa nameravajo posebej obravnavati vsa tista vprašanja v zakonu, ki zadevajo dejavnost podjetja in sindikalne organizacije.

MURKA LESCE

Zbori po sindikalnih skupinah

Na pobudo odnove organizacije sindikata so v Murki Lesce začeli s pripravami na organiziranje javne razprave o osnutku zakona o združenem delu že v drugi polovici maja. Analiza o dosedanem razvoju in uveljavljanju samoupravnih odnosov jim je pokazala, da bodo morali z zakonom uskladiti samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih, samoupravni sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov in samoupravni sporazum o varstvu pri delu. Posebno skrb bodo v prihodnje posvetili tudi samoupravni organiziranosti podjetja, že

zdaj pa razmišljajo o možnih oblikah združevanja in povezovanja s sorodnimi delovnimi organizacijami.

Zbore delavcev, na katerih bodo obravnavali osnutek zakona o združenem delu, bodo do konca junija organizirali po sindikalnih skupinah. Medtem pa so v Murki vse člane kolektiva seznanili s pomenom zakona že v tedenskem informativju in v mesečnem glasilu delovne organizacije. Zato so prepričani, da se bodo na zborih delavcev po sindikalnih skupinah lahko temeljito pogovorili o osnutku zakona o združenem delu.

Samoupravna družina

Vsi razpravljajo in odločajo o vseh zadevah proizvodnje, gospodarjenja in poslovanja, o delovnih in o medsebojnih odnosih

Sto in osem jih je. Imenujejo se: HP KOLINSKA, TOZD KEMIN. Nadaljujejo tradicijo, kot temu pravimo, Tovarne kletja, enega najstarejših podjetij v Ljubljani.

NI JIH VELIKO, SE PA KAR DOBRO RAZUMEJO

Bojan Adamič, predsednik izvršnega odbora osnovne sindikalne organizacije, mi je ob nedavnem obisku v tovarni Kemin med drugim dejal:

„Če želiš slišati vso resnico o dejavnosti našega sindikata, potlej povprašaj delavce.“

Z delavci sem že poprej govoril. Rekli so mi nekako takole:

„Če ga ne bi imeli (sindikata namreč), bi ga morali koj ustanoviti.“

Kaj je torej njihov sindikat?

V tovarni imajo sedem sindikalnih skupin. Jože Levac, predstavnik četrte sindikalne skupine, v kateri je osem delavcev, mi je na poprej zastavljeno vprašanje takole odgovoril:

„Sestajamo se med odmori pa tudi med delom, če gre za nujno zadevo in če z našim sestankom ne škodujemo proizvodnji. Naši pogovori so pogosto neformalni, brez dnevnega reda, dogovorimo se pač o problemih, ki nas težijo, zapisanih v informacijah Kolinske in ki zadevajo našo temeljno organizacijo, o zadevah, ki jih sproži sindikat v podjetju in o katerih moramo pač povedati svoje mnenje, o boljši samoupravi, delitvi dohodka in osebnih dohodkov, o tem, kako delujejo naši delegati v Kolinski, HP in v občini, o rekreaciji in dopustih, o poslovanju, vodenju in upravljanju, torej o vsem, kar zanima delavce. Vsaka sindikalna skupina ima svojega odbornika v izvršnem odboru sindikata, ki deluje kot delegat. Mnenja članov, njegove predloge in zahteve, posredujejo odborniki na sejah sindikalnega odbora in tam dokončno sprejemamo stališča naše sindikalne organizacije.“

O VSEH STVAREH, KI SO POMEMBNE ZA PODJETJE, RAZPRAVLJAJO VSI DELAVCI

„Skupina je naša osnovna celica, pa naj jo imenujemo sindikalna ali samoupravna. V njej se je najlaže pogovoriti in če je treba, tudi skregati, kritično in samokritično oceniti delo posa-

Bojan Adamič, predsednik izvršnega odbora osnovne sindikalne organizacije v ljubljanskem Keminu:

„Organizirali smo se in delujemo tako, da sleherni delavec lahko najde v sindikatu vse možnosti za uveljavljanje svojih delavskih hotenj.“

meznika in vsega kolektiva. Šele ko smo se dobro organizirali na tej relaciji, se pravi med delovnim mestom delavca in mojstra ali delovodje, smo lahko uveljavili našo staro težnjo, da bi sodelovali tudi pri odločanju v celotni tovarni.“

Delajo namreč v štirih turnusih in nikoli ne morejo sklicati na skupni sestanek prav vseh zaposlenih.

Ker pa je samouprava organizirana tako kot sindikat, od samoupravnih skupin do delavskega sveta, se v zadnjih letih še ni zgodilo, da bi delavski svet odločal o kaki zadevi mimo mnenja ali proti volji kolektiva, celo tistega dela, ki zavoljo razporeda turnusov takrat pač ne more sodelovati na zboru delavcev ali na sindikalnem sestanku vse organizacije. Stališča, ki jih sprejemajo v skupinah, so zakon in če jih je treba spreminjati — dogodi se tudi to — tega ni moč storiti samo tako, da bi „prepričali“ zastopnike samoupravnih ali sindikalnih skupin. Svoje mnenje (zahteve ali predloge) morajo pač spremeniti tudi delavci.

Niti ne gre za usklajevanje mnenj ali za postopke, ki jih zahtevajo samoupravni akti v drugih delovnih organizacijah; v Keminu se ob sporu ponovno dogovarjajo, ugotovijo, kaj je najboljše za ves kolektiv, in doslej so dokaj hitro našli možnosti za skupno akcijo.

„Seveda so ob težavah problemi“, je dejal Vinko Fink, sekretar osnovne organizacije zveze komunistov, „takrat se sestanemo vsi zastopniki in predstavniki družbenopolitičnih organizacij. Ker pa so v naših forurnih predvsem ljudje iz skupin, vedno odločamo šele tedaj, ko oblikujemo stališče celotnega kolektiva.“

Vinka Fink, ki ga je republiški svet Zveze sindikatov Slovenije pred dnevi odlikoval z zlato sindikalno značko za dolgoletno delo v sindikalnih organizacijah, je še dejal:

„Dolgo smo iskali način, kako sindikat in samoupravljanje približati delavcu. Zdaj lahko rečemo, in še zlasti za nas to velja, da je sindikat že postal delavski. V našem kolektivu ne poznamo več forumskega dela, izvršni odbor ni več tista stara sindikalna „štacuna“, ki nekaj artiklov proda s popustom, ne skrbi več samo za rekreacijo, dopuste, izlete, seminarje in za zabavo; zdaj je sindikat sestavni del in pobudnik dobre samouprave. Tako imenovana skrb za delavce pa vse bolj postaja še

kako pomembna naloga samoupravno organiziranih delavcev, ki sami skrbijo zase.“

Govorili so tudi o težavah, ki so jih še zlasti prizadele v letošnjem februarju. Zmanjkalo jim je vode v vodnjaku in dvakrat so jim popokale cevi starega in dotrajanega kotla.

„Skoraj dva meseca smo stali,“ je pripovedoval Rudi Murvič, predsednik izvršnega odbora delavskega sveta, „in ni nam bilo lahko. Vsi skupaj smo se odpovedali gibljivemu delu osebnih dohodkov pa še na dopust smo šli. Torej smo bili vsi prikrajšani, od vratarja do direktorja in nikogar ni bilo treba prepričevati, naj težave razume. Iz vseh teh problemov pa smo izšli še bolj enotni kot poprej — tudi po zaslugi dobro organiziranega sindikata.“

VSAK DRUGI DELAVEC JE DELEGAT, ČEPRAV SE NE IMENUJE TAKO

Govorili so tudi o osnutku zakona o združenem delu, ki so ga v Keminu sprejeli kot potrditev njihove zdajšnje samoupravne prakse. Njim ne bo ta takon prinesel nič posebno novega; potrjuje le njihovo dosedanje samoupravno organiziranost, hkrati pa jih spodbuja, da bi našli še vse tiste doslej še neizkoriščene možnosti, da bi delavec v tovarni dobro delal, gospodaril in upravljal in še bolj odločno kot doslej v svojem samoupravnem hotenju podiral tovarniški plot.

Tudi o tem so se že začeli pogovarjati na sestankih sindikalnih skupin in vseh vodstev, poslali so tako imenovane uvodničarje na seminarje v Predvor in v Kolinsko tovarno, ker pa že zdaj vsak drugi delavec deluje v enem od družbenopolitičnih organov, odborov in komisij in ker vsi delavci že oblikujejo politiko temeljne organizacije, hkrati pa prek svojih delegatov sodelujejo tudi pri odločanju v Kolinski in v HP, si od novega zakona o združenem delu ne obetajo kakšnih večjih sprememb.

Vsaj v Keminu ne.

JANEZ VOLJČ

NAŠI PRIJATELJI

CVETA ŠTOR, TOPER, CELJE

DELAVSKI SVET NI PROSTOR ZA TELOVADBO

Kakih 1.800 delavcev celjskega Topra in vsi, ki jo poznajo, mi bodo potrdili, da je 25-letna CVETA ŠTOR, ekonomski tehnik, sicer komercialist nabave v tem kolektivu, lahko prijeten sogovornik. Točneje rečeno, prijeten sogovornik le za tistega, ki ljubi resnico, poštenost in odkritost.

„Rojena sem bila v delavski družini, kjer nismo nikoli ovinkarili, če je bilo treba komurkoli kaj povedati. Takšna sem odšla v šolo, takšna sem prišla na svoje prvo delovno mesto v celjsko Kovinotehno,“ pripoveduje potem, ko sva se končno sporazumela, da časopisi le niso samo za objavljanje slik in mnenj funkcionarjev. „Zato pridem pogosto v konflikt z ljudmi, če se pogovarjamo o načelnih problemih. Ne morem se prilagoditi flegmatični družbi, ker sem za konkretno delo. Tako nisem bila niti preveč presenečena, ko sem v Kovinotehni trčila v ljudi, ki še danes živijo v prepričanju, da je že partijska izkaznica merilo

naprednosti. Glede na to, da nisem teoretik temveč praktik, mi je bilo po treh in pol leta dela in vsakdanjega poslušanja o tem, da je izobrazba brez prakse kot kolo brez osi, dovolj in sem šla. Od sedmih mladih, ki smo se tisto leto tamkaj zaposlili, je danes ostal le še en. Če se namreč kdo boji, če je ogrožen na svojem stolčku, je normalno, da mlademu ne omogoči razvoja. In tamkaj je bilo tega strahu kar precej, če smo bili za administrativno delo samo mladi, v stolčkih pa so sedeli tisti nad 45 let...“

Ni mi žal, da sem odšla v Toper, čeprav gre za tekstilno industrijo in za že znane probleme te industrijske panoge. Ni mi žal niti za to, če naše delavke niso tako leporečne, vendar povedo, kar mislijo. Tudi sama ne maram ljudi, ki hodijo v službo samo zato, da bi dobili plačo.“

In tako je Cveta začela s političnim delom. Hitro so jo opazili in postali pozorni nanjo. Končala je nekaj seminarjev, prese-

dela na stotine ur, poslušajoč druge o tem, kako in kaj bo morala delati, da si je nabirala znanje. Potem je postala predsednik sindikata, član delavskega sveta... Danes je med drugim predsednik centralnega delavskega sveta, delegat republiškega odbora in izvršnega odbora sindikata tekstilnih delavcev, član občinskega odbora... vse je kar težko naštet.

„Doma smo bili trije otroci in samo oče zaposlen, v štorski železarni. Zato poznam racionalnost. Med počitnicami, ko so se drugi hodili kopat in pohajkovat, smo mi morali pomagati očetu pri gradnji hiše. Vem, kaj je delo in zato ga spoštujem. Nikoli mi ni dolgčas, čeprav nimam časa, da bi ga razmetavala za dolgovozna besedičenja. Takrat treščim po mizi in zadevo presekam. Ne moreš kar sedeti za mizo in čakati, da bo tisto, kar potrebuješ, samo priletelo na njo. Ne prenesem jadikovanja in stokanja. Če nismo sposobni, da sami

rešimo probleme, do katerih pri vsakdanjem delu nujno pride, potem zaprimo štacuno.“

Moje vodilo je, da moramo tudi pri sindikatu še bolj razvijati miselnost, kako sindikat ni dobrodelna organizacija, da samoodločanje ni nujno zlo, temveč da je to del nas vseh, tisti del, za katerega se borimo. Da zbor delovnih ljudi ali delavski svet ni prostor za besedno telovadbo. Ljudem je treba povedati resnico, potem je od nas odvisno, ali bomo stisnili zobe in se še bolj zagnali v delo ali pa bomo začeli stokati in

dvignili roke. Včasih mi očitajo, da sem preveč zagnana, da bi vse rada vedela, skratka, da ne bi bila dobra za šefa. Točno, k temu me ne žene ambicija po šefovstvu, temveč prepričanje, da delam pošteno. Povsem logično je, da človek ne more vsak dan delati kot stroj od šestih do dveh. Toda ni logično, da nekateri mislijo, kako jim že položaj daje socialno varnost. Ko sem odhajala iz Kovinotehne, so mi naenkrat ponujali delovna mesta, ki so ustrezala izobrazbi. Verjetno je bilo to tudi z drugimi. Vidite, to mladega človeka boli. To mi je ostalo v spomunu in prav je, da nisem pozabila. Tudi zato, da sama kdaj pozneje ne bi naredila enake napake. Zaradi odnosov med generacijami. Ti odnosi bi morali biti pošteno do mladih, ker bi potem tudi mladi lahko dali več od sebe. Zato sem srečna, da sem prišla v Toper...“

J. SEVER

poverjeniki DE

14. BOGO TURIČNIK
15. MARJAN BEDENK
16. JERNEJ LENIČ
17. ŽELJKO VIDJAK
18. FERDO DEMŠAR
19. AVGUST DOBRIHA
20. LADO ERBEŽNIK
21. OLGA POLJANŠEK
22. CVETA ŠTOR

REFORMA ŠOLSTVA

Prvi krog se zaključuje

Lahko rečemo, da se zaključuje prvi krog razprave o konceptu preobrazbe srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje. Tokrat objavljamo nekaj misli in stališč iz razprave, ki je bila v 71 delovnih kolektivih z območja celjske občine in ji je prisostvovalo skoraj 7000 delavcev.

Na skupni seji predsedstva občinskega sveta ZSS Celje in izvršnega odbora občinskega odbora sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja so ugotovili, da je bilo 35 razprav v delovnih organizacijah gospodarstva, 21 razprav v šolskih kolektivih in 23 razprav na zborih staršev. V skupnih ugotovitvah in stališčih ugotavljajo, da je predloženi koncept reforme šolstva dobil večinsko podporo ob spoznanju, da zadovoljivo upošteva potrebe in zahteve združenega dela in nadaljnega razvoja samoupravne družbe. Pooblastili so svoje delegate, da v socialistični zvezi sodelujejo pri oblikovanju končnih stališč do predloga reforme srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje.

Na kaj bodo morali opozoriti ti delegati? Pomembna je ugotovitev, da bo reforma v največji meri odvisna od ustreznega odnosa združenega dela do izobraževalne politike, od njegove pripravljenosti za ustvarjanje začetnih pogojev za izvedbo reforme. V tem imajo sindikalne organizacije pomembne naloge.

Združeno delo mora usposobiti svoje kadrovske-izobraževalne službe in tudi delavsko univerzo. Sodelovanje strokovnjakov iz gospodarstva lahko bistveno omili pomanjkanje pedagoškega kadra, predvsem pa lahko njihovo sodelovanje v izobraževalnem procesu vpliva na boljše usposabljanje mladih za delo, na združevanje teorije s prakso.

Posebne izobraževalne skupnosti, katerih ustanavljanje bi morali pospešiti, bodo morale postati pomemben dejavnik v snovanju šolskih centrov usmerjenega izobraževanja, dijaških in študentskih domov, sooblikovalec učnih programov in temeljni nosilec kadrovske štipendijske politike. Zato naj delegati občinske izobraževalne skupnosti v izobraževalni skupnosti Slovenije zahtevajo analizo dosedanjih priprav na ustanavljanje posebnih izobraževalnih skupnosti.

Podpisnikom družbenega dogovora o kadrovski politiki v občini in republikli velja poziv, naj pospešijo izdelavo nomenklature poklicev, delovne organizacije pa naj svoje stvarne potrebe po kadrih upoštevajo v srednjeročnih in dolgoročnih planih razvoja. Da bi izobraževalna politika lahko postala sestavni del kadrovske in štipendijske politike, je potrebno v občini in republikli ustrezno dopolniti družbeni dogovor o kadrovski politiki in štipendiranju. Dokler tega ne bo in dokler ne bomo ustanovili posebnih izobraževalnih skupnosti in se dogovorili o mreži šolskih centrov, naj ne bi širili sedanje šolske mreže. Na gimnazijah splošne smeri naj bi vpis novincev omejili na število učencev, kolikor jih je zdaj v zadnjem letniku, pospešiti pa bi morali takoj vpis na proizvodno-tehnično smer šolanja in vseh stopnjah kakor tudi vpis na šole, ki izobražujejo pedagoške in zdravstvene delavce.

Med stališči, ki so se izoblikovala v celjski občini, je tudi, da sedanji koncept premalo upošteva izobraževanje odraslih in da je treba najti način, da bi se lahko generacije mladih delavcev, ki so se izobraževale v sedanjem sistemu izobraževanja, vključile v nadaljnje oblike izobraževanja ob delu. V Celju se tudi zavzemajo za tolikšno poenotenje usmerjanega izobraževanja v državi, da bi le-to omogočalo svobodno gibanje kadrov v celotnem jugoslovanskem prostoru in da bi ustvarili pogoje za racionalnejšo pripravo učbenikov in učnih pripomočkov za potrebe širšega izobraževalnega prostora.

Zakaj jasne cilje počasi dosegamo?

Izvirne zamisli in ustvarjalne izkušnje premalo populariziramo

Ko so predsedniki komisij za kulturo pri občinskih svetih ZSS pred dnevi razpravljali o pripravah na II. konferenco Zveze kulturnoprosvetnih organizacij Slovenije, so hkrati ocenjevali uresničevanje sklepov republiškega sveta ZS Slovenije o kulturi delavcev pa tudi pogovorili so se, kako bi se vključili v kulturno akcijo časnika „Komunist“, ki bo vse do izteka leta potekala pod naslovom „Človek, delo, kultura“. Posvet je bil vsebinsko bogat, žal pa so na njem sodelovali le predstavniki iz 15 občin (!?).

Udeleženci posveta so ugodno ocenili predlog programskih smernic, ki jih bo sprejela II. konferenca ZKPO Slovenije. Ugotovili so, da programske smernice vključujejo osnovna politična in akcijska izhodišča sindikatov o kulturi, da nakazujejo skupne naloge sindikatov in Zveze kulturnih organizacij Slovenije, kakor naj bi se v prihodnje imenovala organizacija ZKPO. Poleg amaterskih društev naj bi vključevala tudi društva poklicnih kulturnih delavcev in tako združevala volonterje in poklicne kulturne delavce v skupni kulturni akciji. Med drugim so tudi ugodno ocenili nekatere uspele referendume za gradnjo kulturnih domov, ki kažejo, da lahko ob dobri organiziranosti vseh dejavnikov v občini kljub zaostrenim gospodarskim pogojem ustvarjamo kulturi potrebne pogoje. Seveda pa se kulturna akcija marsikje še izčrpava v bitki s tehnokratskimi pogledi, ustavlja se že ob poskusih, da bi kulturi odprli vrata v vse družbene celice od delovne organizacije do krajevne skupnosti. Ugodno so ocenili tudi nedavni posvet o kulturni vzgoji, ki so ga skupaj organizirali sindikati, zveza delavskih univerz in ZKPO Slovenije in ki je pokazal (na primeru občine Šmarje pri Jelšah), da je mogoče mnogo storiti tudi v manjših občinah brez velikega denarja, če so prisotni jasni kulturni cilji, zainteresiranost in delavoljnost. Opozorili so še, naj bi tudi ZKPO Slovenije v svoje programske smernice vnesla akcijo za vključevanje odraslih v osnovno splošno izobraževanje, kajti kot ni brez te temeljne izobrazbe mogoče delavcev v uspešno vključevati v samoupravno odločanje in politično življenje, velja to tudi za njihovo vključe-

vanje v kulturno vzgojo in kulturno ustvarjalnost. Na konferenci bi tudi morali sprožiti vprašanje, kaj storiti, da bi knjige prišle med ljudi, knjige Prešernove družbe pa knjige, ki polnijo skladišča ali direktorske sobe (pa govorimo o Cankarjevem letu!). Sindikati se tudi zavzemajo, da bi v vsaki občini imeli vsaj po enega poklicnega kulturnega organizatorja, v večjih občinah pa tudi po več strokovnih delavcev za različna področja kulturnega delovanja.

BESEDE MEČEMO, ZGLEDI VLEČEJO ...

Tako je dejal nekdo, ko se je razprava prevesila v opisovanje nekaterih dobrih izkušenj kulturne akcije. Ker imamo jasne kulturne cilje, res ni potrebno vedno znova načelno razpravljati, več pozornosti moramo posvetiti tistemu, kar nas še pri delu ovira, pa delu samemu, iskanju in delovnemu povezovanju ljudi, ki so voljni in sposobni ne le organizirati, pač pa tudi animirati kulturno delo, jim pomagati, svetovati, jih seznanjati z dobrimi izkušnjami drugih. O organiziranosti 380 sindikalnih kulturnih animatorjev v občini Maribor smo že precej pisali: povezali so se v manjše delovne skupine, zanje so organizirali skupaj z ZKPO prikaz vsega ljubiteljskega delovanja v občini, izdelali zanje že dva „kulturna informatorja“, prvega o kulturni ponudbi, drugega o možnostih kulturnih izletov, da bi sindikalne izlete izkoristili tudi za seznanjanje s kulturno dediščino ali za obisk kulturne prireditve. V Mariboru ugotavljajo, da je zelo pomembno kulturne animatorje povezovati, kajti mnogi utonejo v malodušju, ker so v svojem delovnem okolju še vedno preveč osamljeni.

Tudi pred tremi leti začeta kulturna akcija v občini Nova Gorica, v kateri so se povezali sindikati, ZKPO in Primorsko gledališče, je zlasti na področju približevanja knjige bralcem obrodila bogat sad s skupnimi sredstvi so nabavili bibliobus, ki je v dveh letih obiskoval več kot 100 krajev in je pridobil več kot 4.500 novih bral-

cev. Zdej poteka akcija, da bi obnovili njegov knjižni fond. Gledališče si je v dveh letih povečalo število abonementov od 600 do 1200. Salonit Anhovo je za področje Deskel omogočil poseben abonma, jeseni ga bodo delovne organizacije omogočile še za področje Mirna, kjer so že poskrbeli tudi za kulturni prostor. Delovne organizacije dajejo letno za delovanje 18 pevskih zborov in 6 godb na pihala po 18 starih milijonov din. V Salonu Meblo prirejajo stalne likovne razstave itd. Kulturno akcijo pa še vedno ovirajo preskromna finančna sredstva, prostorska stiska (zlasti v Novi Gorici) in pomanjkanje kadra. Od predvidenih 100 kulturnih animatorjev so jih pridobili komaj 21!

O svojih izkušnjah bodo lahko na konferenci spregovorili tudi delegati iz Novega mesta (kako se je v Krki obrestovalo dolgoročno načrtovanje kulturnega razvoja!), z Jesenic (kjer Zelezarna sorazmerno dobro skrbi za kulturne potrebe delavcev, tudi drugih narodnosti, je pa kultura v tem kraju še vedno v senci športa!), iz Idrije (kako so razrešili na videz

nepremagljive finančne probleme idrijske godbe s širšim samoupravnim sporazumom!) iz Cerknega (kaj lahko pomeni za celoten kraj en sam kulturni animator, kot je v ETI gledališčnik Polde Dežman!) itd. itd.

V kulturno akcijo „Komunist“ – „Človek, delo, kultura“ naj bi se sindikati vključili zelo konkretno kot tisti, ki so bili že doslej v kulturi dejavni, pa upravičeno od te akcije zdaj pričakujejo tudi pomoč v več smereh: da bi se komunisti bolj kot doslej vključili v kulturno akcijo med ljudmi (ne le forumsko), da se politično obsodi delovanje tistih, ki to akcijo zelo zavirajo, da se opravi bilanca narejenega in nenarejenega, da se spopademo s protisocialističnimi pogledi v kulturi, s primitivizmi in lokalizmi, ki kulturnemu razvoju škodujejo, da ocenimo pogostost prazne manifestativnosti v kulturi, navidezno kulturnost itd. Sicer pa bomo o programu te kulturne akcije „Komunist“ še pisali, kajti možnosti – zlasti jeseni – za take odkrite in ne preveč orokavirane pogovore bo zelo dosti.

SONJA GASPERŠIČ

Kako spraviti knjige iz skladišč v javne knjižnice, v katerih je izvodov novih knjig vedno premalo?

ljudje že sami oglašali s predlogi, prosili za nasvete in sodelovanje. V osemnajstih letih dela se je včasih tudi kaj podprlo, kar smo dolgo s trdim delom gradili. Toda nikoli nisem bil razočaran, saj sem vedel, da bomo spet drugje pridobili nove ljudi.

Sposobnost povezovanja teorije s prakso je Borisu Makovcu omogočala, da je znal ljudem približati kulturne vrednote, jih opozarjati na njihove idejne, etične in estetske vrednote.

Tisto, kar je nemara v Makovčevem delu najdragocenejša, je njegovo neposredno kulturno mentorstvo – stalna prisotnost na terenu, kjer ga občani Viča že dobro poznajo, njegovi pogovori z amaterji in društvenimi organizatorji ter s strokovnimi sodelavci. V teh pogovorih je bilo vedno mnogo spodbude in pohvale, z odkrito besedo pa je znal Boris Makovec tudi grajati, kar je bilo graje vredno. Še posebej pa se je posvečal kulturnemu osveščanju mladine, ki jo je vedno znal privabiti med izvajalce ali poslušalce.

Tudi najin pogovor se je vrtil predvsem okrog mentorstva in o možnostih navduševanja ljudi za kulturno

udejstvanje. Iz svojih dolgoletnih izkušenj Boris Makovec lahko marsikaj pove.

– V vseh teh letih svojega dela sem opazil, da je ljudi iz krajev, ki so bolj oddaljeni od mesta, lažje pridobiti za

Boris Makovec je bil polnih osemnajst let predsednik organizacije ZKPO v občini Ljubljana-Vič in v tem času se je marsikaj spremenilo

kulturno delo. Ne bom rekel, da je šlo vedno kot po maslu, lahko pa rečem, da so bili kulturni domovi ob različnih prireditvah polni. Tudi mladi ljudje, za katere danes pravimo, da niso zainteresirani, so z veseljem delali in se delajo v društvih. Veliko težje je bilo navdušiti in zbrati ljudi iz krajevnih skupnosti blizu mesta. Zato mislim, da bi prav tu potrebovali dobre mentorje, široko razgledane, z veliko znanja, take, ki bi znali smotno zaposliti mladega človeka. Imeli naj bi neko naravno avtoriteto, avtoriteto znanja, sposobni pa nbi morali biti tudi za to, da bi našli pristen človeški stik z mladimi, da bi znali zbuditi in razviti interese mladih. Dandanašnji je možno veliko več narediti kot včasih, saj imamo gramofone, magnetofone, diaprojektorje in druge pripomočke. Možnosti je res veliko, samo izkoristiti jih jih bilo treba.

V pogovoru se Boris Makovec spomni na marsikatero zanimivo kulturno prireditev, hkrati pa je že poln novih idej, ki ga kar prehitujejo.

STANKA RITONJA

KAJ MI POMENI KULTURNO DELO?

Dragoceno mentorsko delo

Teško je pisati o človeku, katerega delo je tako bogato, da ne veš, kje bi začel. Boris Makovec, sedanji podpredsednik Zveze kulturnoprosvetnih organizacij mesta Ljubljane, je eden teh ljudi. Osemnajst let – do lanskega junija – je delal kot predsednik ZKPO občine Ljubljana-Vič, kjer je široko razvil svoje organizacijske sposobnosti.

Kot diplomiran ekonomist je bil zaposlen v različnih založbah, od Mladinske knjige do Cankarjeve založbe in Državne založbe Slovenije. In čeprav se je zanimal predvsem za knjige, si je pri svojem delu v občini Vič enako prizadeval za razvoj knjižničarstva kot za razvoj gledališke dejavnosti, vokalno glasbene, folklorne in likovne dejavnosti. Znal je pridobivati sodelav-

ce in jih navdušiti za uresničevanje svojih številnih zamisli, po drugi strani pa je znal prislusniti pobudam in zanimanju drugih.

– Vem, da noben človek ne more sam opraviti tako raznoliškega dela, kot se odpira na kulturnem področju. Zato je ZKPO v občini Vič vedno poskušala pritegniti k delu strokovno usposobljene ljudi. Sam sem pri tem deloval predvsem kot organizator.

Priže si cigareto in sproščeno nadaljuje pogovor o svojem delu:

– Spominjam se, kako smo z drugimi člani sveta ZKPO hodili po terenu, se pogovarjali s predsedniki krajevnih skupnosti, ravnatelji šol in iskali človeka, na katerega bi se lahko oprli pri svojem delu. Ščasoma so se

TA TRENUTEK RAZPRAVE O »MALI USTAVI«

Bitka se razvema

„Radničke novine“, glasilo Zveze sindikatov Hrvaške, so zapisale:

V tem trenutku razprave o osnutku zakona o združenem delu postopoma „prehajajo“ v delovne organizacije oziroma zdaj potekajo številni sestanki, posvetovanja in seminarji, na katerih se sindikalni in partijski aktivisti seznanjajo s temeljnimi usmeritvami in z določili osnutka. V številnih delovnih organizacijah ustanavljajo ekipe, delovne skupine, koordinacijske odbore ali komisije, ki so dolžni analizirati dosedanja samoupravna praksa in se pripraviti za konkretno soočenje z družbenimi cilji zakonskega osnutka.

Pred delavce po splošni oceni ne moremo priti s predavanji o osnutku zakona, ne da bi ocenili lastno prakso.

In prav tu se začena razvema bitka za nove družbeno-ekonomske odnose, tu se začena pojavljati organiziran odpor tehnobirokratskih sil. Te sile so s konkretnimi določili osnutka zakona pritisnjene ob zid in zato začena širiti različne govore! Očitno bodo vse storile, da bi sedanje stanje odnosov v kolektivih ovekovale kot samoupravljanje in vsekakor nočejo odstopiti od svojih privilegijev.

Eno izmed takšnih gesel je predstavljanje zakona o združenem delu kot „še enega zakona“, ki ne upošteva prakse, življenja, „stvarnih odnosov v gospodarstvu“, nekateri zakon o združenem delu prikazujejo kot še eno „pravniško“ tvorbo, ki ne bo dolgo živela. Pri tem pa se seveda modro izogibajo temu, da je zakon konkretna zbirka sklepov X. kongresa ZKJ in ustave in da izraža družbeno sprejeta načela stvarnega samoupravnega ravnanja.

Osnutek zakona je „restriktiven glede na pridobljene samoupravne pravice delavcev“, je prav tako geslo, s katerim se nemalokrat nastopa v imenu teh sil. Skupinsko-lastninska pojmovanja in takšna miselnost porajata „strah za prihodnost delavcev“ oziroma te sile naenkrat zelo skrbi položaj delavcev. Zaščito starega podjetja in podjetniških odnosov kot tudi možnosti manipuliranja z delavci prekrivajo s skrbjo za „svoje“ delavce ter za njihovo ekonomsko in socialno varnost.

V delu večjih in sestavljenih delovnih organizacij zagovarjajo stare podjetniške odnose predvsem posamezniki iz skupin strokovnih služb, ki so se, povezane z vrhom podjetja, zelo dobro počutile. Tukaj v zadnjem času glasno in „strokovno“ opozarjajo na „specifičnost“ njihovih podjetij in terjajo „prožnejša“ določila osnutka zakona o združenem delu, pri tem pa si izmišljajo na stotine argumentov, da bi ohranili sedanje stanje in seveda svoj privilegiran položaj. Pogosto ti vse glasnejši zagovorniki tehnokratizma zahtevajo, da se „spostujejo sklepi delavcev“ in pri tem mislijo seveda na zmanipulirane privolitve, na stare koncepcije. Grajo pa tudi odločanje prek referendumov, češ, „kakšno samoupravljanje pa je, če ljudje na zboru delavcev ne glasujejo odkrito.“

Za temi zvočniki stare, v bistvu tehnokratske usmeritve stojijo sile, ki se postavljajo po robu ustavi in sklepom X. kongresa; sile, ki ne bodo omahovale pri izbiranju sredstev, da obdržijo svoj privilegiran položaj. Prav zato je v vsakem delovnem kolektivu potrebna jasna, nedvoumna in konkretna akcija Zveze komunistov in sindikata.

IZ SINDIKALNEGA TISKA

DOLGOZOK

Čeprav je lani zaposlovanje v Vojvodini naraslo za 5 %, se število nezaposlenih kljub majhnemu naravnemu prirastku prebivalstva nenehno povečuje. Od lanskega decembra, ko je število nezaposlenih doseglo 60.000, se je ta številka ob koncu aprila povečala na 72.000. Če k temu dodamo tudi 2000 mladih z diplomami in vedno več povratnikov iz tujine, potem so razmere vse prej kot obetavne. Kaj lahko stori družba, da bi čim bolj človeško uredila vprašanje zaposlovanja in da bi čim večjemu številu ljudi zagotovila delo? S tem vprašanjem se ukvarja članek z naslovom „Tudi priseljenci iščejo delo“.

Letos do namesto 1600 samo 400 najmanjših Subotičanov iz revnejših družin odšlo na letovanje. Se ne tako davno je bilo dovolj denarja v te namene in se je zdelo, da bo letos letovalo toliko otrok kot prejšnje čase. Odgovor na vprašanja, kaj se je medtem zgodilo in kje je denar, namenjen za okrevanje otrok, lahko poiščete v članku „Tisoč otrok bo ostalo doma“.

Pred nedavnim je bila v Čantavru zanimiva razprava pred sodiščem združenega dela. Tožbo je vložil odstavljeni glavni knjigovodja komunalnega podjetja, ker je menil, da ga niso razporedili na mesto, ki ustreza njegovim strokovnim izobrazbi. Naslov članka je „Glavni knjigovodja je postal nosač“.

Bralci časopisa Dolgozok lahko poleg tega preberejo v zadnji številki članek o tem, zakaj mladih ne pritegujejo niti najbolj sodobno opremljena kmetijska posestva. Vredni pozornosti so tudi članki „Banke pobirajo obresti“, „Iskreli minister“ in „Neresna statistika o prvi poročni noči“.

PRESEDSTVO SVETA ZVEZE SINDIKATOV BIH

Dograjevati dogovore!

Razprava o »mali ustavi« je tudi priložnost za vsebinsko uskladitev sedanjega družbenega dogovora o pridobivanju in delitvi dohodka z ustreznim medrepubliškimi dogovorom in z dogovorom o temeljnih družbenega načrta SR Bosne in Hercegovine do leta 1980

Razvoj naše družbe zahteva nenehno dograjevanje in izboljševanje tako družbenega dogovarjanja kot samoupravnega

OD SARAJEVSKEGA DOPISNIKA

sporazumevanja. Sprejete zakon o združenem delu to nalogo še bolj aktualizira, saj ta zakon še bolj postavlja v

ospredje družbenoekonomske rešitve, na podlagi katerih delavec odloča o dohodku, ustvarjenem v različnih oblikah združevanja dela in sredstev in o katerih je osebni dohodek odvisen od dela in rezultatov dela.

Dejavnost pri spremembi družbenega dogovora o pridobivanju in delitvi dohodka ter delitvi sredstev za osebne dohodke mora potekati hkrati z

razpravo o osnutku zakona o združenem delu, da bi, kot so poudarili na zadnji seji predsedstva sveta Zveze sindikatov Bosne in Hercegovine, „v trenutku, ko bo zakon o združenem delu sprejet, imeli tudi družbeni dogovor in da bi se potem bojevali za njegovo uresničevanje, ne pa da bi eno razpravo nadomestili z drugo, za akcijo pa bi ostalo premalo prostora“.

Poleg usklajevanja z osnutkom zakona o združenem delu je treba dogovor uskladiti tudi z dogovorom o temeljnih družbenega načrta SR Bosne in Hercegovine ter z družbenim načrtom te republike do leta 1980.

Na seji predsedstva se delagati niso spuščali v razpravo o posameznih določilih dogovora, ki bi jih morali spremeniti, ampak so navajali argumente za začetek postopka za spremembo sedanjega dogovora. Nekateri so bili tudi mnenja, da je treba v svetu zveze sindikatov Jugoslavije sprožiti pobudo za izdelavo novega medrepubliškega družbenega dogovora o pridobivanju in delitvi dohodka, da ne bi prišli v položaj, da bi morali komaj sprejeti republiški dogovor samo po nekaj mesecih veljave usklajevati z medrepubliškimi. Predsednik sveta Zveze sindikatov BiH Rafi Dizdarević je poudaril, da so v bosansko-hercegovskem dogovoru nekatere opredeljene bližje rešitvam, ki so podane v osnutku zakona o združenem delu, kot pa je to primer z medrepubliškimi dogovorom; in prav to opozarja, da je treba ta dogovor temeljito spremeniti.

Predsedstvo je sprejelo osnove za začetek postopka dopolnitve družbenega dogovora in določilo tudi vrstni red dela in roke. Sprejelo je tudi informacijo o obisku delegacije sveta zveze sindikatov BiH v Sloveniji in Hrvaški ter ocenilo, da sta bila obiska uspešna in sta prispevala k obojestranski obogatitvi metod in vsebine dela.

E. NJEMČEVIĆ

DELAVSKE IN LJUDSKE UNIVERZE NA PREPIHU

Usmeritev na pravi tir

Na nedavni seji komisije za izobraževanje, znanost in kulturo pri svetu zveze sindikatov Jugoslavije so spregovorili tudi o precejšnji dezorientaciji delavskih in ljudskih univerz, saj se je izobraževanje odraslih začelo odmikati z njihovega področja. Tovrstno izobraževanje se zelo težko vključuje v reformo izobraževanja. Z izjemo Slovenije, Hrvaške in Vojvodine lahko govorimo šele o začetnih korakih. Potrošniška logika je

vplivala na to, da so te ustanove postajale središča, v katerih so ustanavljali avto šole, šole za kozmetiko in podobno.

Takšna komercializacija pa tudi močno zakoreninjeno pojmovanje v nekaterih občinah, da bi morale delavske in ljudske univerze zadovoljevati vse tiste potrebe, ki jih nihče drug ne, je vplivala na to, da so se le-te vse bolj začele oddaljevati od svoje osnovne naloge, to je izobraževanja odraslih.

Udeleženci seje so se zavzemali za takšno preusmeritev v delu in organizaciji delavskih in ljudskih univerz, ki bi upoštevala kot osnovno obveznost izobraževanje delavcev za samoupravljanje. O tem pa bi morali sprejeti samoupravne sporazume neposredno z delovnimi organizacijami in v sodelovanju s samoupravnimi interesnimi skupnostmi.

V. V.

ABC odnosov v kolektivu

PRAVLJICA O »BEFELU«

Piše Azra Kristančič, diplomirana psihologinja

O šefih in njihovih pristojnostih smo se v tej rubriki že pogovarjali. Rekli smo, da niso nobeni „bogovi in gorjače“ kot njihovi kolegi drugod po svetu, pa vendar lahko tako ali drugače še vplivajo na razpoloženje v kolektivu.

Šefovo „šefovanje“ lahko še kako poveča razdaljo med sodelavcem in njim. Odrejanje nalog lahko hitro zdrsnje proti tistemu delu lestvice, kjer je tudi poniževanje. Naj omenim nekaj klasičnih pripomb, ki jih „uporabljajo“ šefi skoraj vsak dan. To menim zato, ker jih lahko zasledimo v najrazličnejših strokovnih publikacijah; nedvomno gre za žalitve, ki ubijajo samospoštovanje:

„Vidiš tisto tam! Lahko bi to

nje“ skorajda ni potrebno. Predlog, ki prihaja iz ust dobrega organizatorja proizvodnje, je nedvomno boljši kot ukaz še takšnega šefa nad šefi. Razmislite o tem, če vas morda mika, da bi radi ukazovali.

Ni treba posebej poudarjati, da takšni „šefi“ in njihovo ukazovanje ne vplivajo samo na medosebne dnose v kolektivu, ampak tudi na produktivnost, ki je precej drugačna, kot jo pričakuje oseba, nagnjena k „šefovanju“. Številne analize, ki so jih doslej opravili pri nas in po svetu, kažejo, da so mnogo bolj produktivne organizacije enote, ki imajo — če lahko tako rečem — človeškega vodjo kot pa idealnega šefa stare šole.

naredili v enem tednu, ti pa...

„Ne vem, če ste dovolj urni za to delo?“

„Upam, da boste za spremembo — točni!“

„To vem od takrat, ko sem bil še v plenicah!“

Delovni nalog — ali kot po domače pravimo — ukaz je lahko že sam po sebi ponižujoč. Celo Nemci so ugotovili: čim manj jih je, bolje je!

Pretirano „šefovanje“ ustvarja pregrado tudi v družinskih odnosih, denimo med starši in otroci. Atomček „absolutizma“ še dolgo seva!

Nasploh velja: če so medčloveški odnosi dobri, tako pri delu kot dom potem „šefova-

Podaljšani dopust za starejše delavce

VPRAŠANJE:

Prosim za pojasnilo v zvezi z dopustom za delavce, ki so že dopolnili v letošnjem letu 55 let starosti in imajo 30 let delovne dobe oziroma 50 let starosti in 25 let delovne dobe (ženske). V nekaterih podjetjih namreč še vedno ne priznavajo daljšega letnega dopusta tem delavcem, zato tudi sprašujem, ali je to pravilno ter kam naj se prizadeti obrnejo za nasvet.

R. J., Kranj

ODGOVOR

Kakor vam je bržečas znano, imajo delavci po zakonu pravico do letnega dopusta, ki traja najmanj 18 in največ 30 delovnih dni. Le izjemoma sme trajati letni dopust tudi več kot 30 delovnih

dni v primerih, ki so določeni v temeljni organizaciji in v skladu z zakonom. Na podlagi takega določila zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu je zakon, ki velja v Sloveniji, to je zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in o delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci, predvidel možnost, da se delavcu, ki ima najmanj 30 let pokojninske dobe in 55 let starosti, ali delavki, ki ima najmanj 25 let pokojninske dobe in 50 let starosti, lahko prizna letni dopust v trajanju več kot 30, toda ne več kot 36 delovnih dni dopusta. Po navedenih zakonskih določilih se torej starejšim delavcem ali delavkam lahko prizna letni dopust več kot 30 delovnih dni. Prav to vprašanje sodi

med tista področja medsebojnih razmerij, ki jih urejajo delavci sami s samoupravnimi sporazumom o medsebojnih razmerjih v združenem delu.

Ne moremo reči, ali je prav ali narobe, če v vaši organizaciji starejši delavci ali delavke nimajo pravice do daljšega dopusta. Menimo pa, da je prav, da imajo starejši delavci, ki so v dolgi delovni dobi prestali hude napore pri delu, za nekaj dni več letnega dopusta.

V vaši organizaciji se za pobudo in pomoč, da se začne postopek za dopolnitev samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih, ki bi starejšim delavcem dajal pravico do daljšega dopusta, obrnite na izvršni odbor osnovne organizacije sindikata.

kupon § PRAVNIK SVETUJE

SVETOVNA TRISTRANSKA KONFERENCA O ZAPOSLOVANJU V ŽENEVI

Dolgoročno ali kratkoročno!

Delovno intenzivne dejavnosti so lahko kratkotrajno zdravilo, ki pa ga ni mogoče uporabiti brez sodobne tehnologije, ki je prvi pogoj za resničen razvoj in pravičnejšo mednarodno delitev dela

V življenju mednarodne organizacije za delo je mesec junij zmeraj najbolj živahen, saj se takrat sestane mednarodna konferenca za delo. Letos je hkrati z 61. zasedanjem najvišjega telesa te organizacije potekala od 4. do 17. junija tudi svetovna tristranska konferenca o zaposlovanju, delitvi dohodka, družbenem napredku in o mednarodni delitvi dela.

je bilo posvečeno zaposlovanju ter osnovnim potrebam kot tudi problemom celotnega sveta. Njegova osnovna teza je, da morajo države v razvoju sprejeti „strategijo osnovnih potreb“, ki je usmerjena k uravnavanju glavnih potreb prebivalstva po hrani, stanovanju, obleki, obutvi, zdravstvenem varstvu in drugih družbenih službah. V skladu s tem se je zavzel za usmeritev dežel v razvoju k razvoju delovno intenzivnih dejavnosti, medtem ko bodo visoko akumulativne dejavnosti še naprej

monopol razvitih dežel. Čeprav so mnoge zamisli iz poročila naletele na odobravanje delegatov, pa je sama strategija osnovnih potreb nalezela na kritiko. Vodja jugoslovanske vladne delegacije – podpredsednik zveznega izvršnega sveta dr. Anton Vratuša – je poudaril, da mora biti strategija, ki je pripravljena za to svetovno konferenco, čim bolj neposredno povezana z dejavnostmi in dosežki Združenih narodov na gospodarskem in socialnem področju, če želimo, da bo mednarodna organizacija za delo dala svoj prispevek doseganju temeljnih ciljev svetovne organizacije. Ne kaže pa, je nadaljeval Vratuša, da je nov prijem v zvezi s strategijo osnovnih potreb stvaren, razen če ne bo temeljil na načelih razvoja, v katerem je industrializacija dežel v razvoju temeljna sestavina. Delovno intenzivne dejavnosti so sicer koristne kot kratkotrajno zdravilo, vendar jih ni mogoče uporabiti brez podpore sodobne tehnologije, ki je prvi pogoj za resničen razvoj, ki pelje k znatnemu izboljšanju družbenoekonomskih pogojev dežel v razvoju, njihovi ekonomski neodvisnosti in pravičnejši mednarodni delitvi dela.

TA TEDEN V ŽARIŠČU

Na vabilo predsednika Tita je bil na uradnem obisku v naši državi v imenu japonskega cesarja Hirohita prestolonaslednik princ Akihito. V Beogradu ga je sprejel predsednik Tito, princ Akihito pa je obiskal tudi Dubrovnik, Črnogorsko Primorje, Skopje, Ljubljano in Bled.

Libanonska kriza je še naprej v središču pozornosti, saj se navzlic pomembnim odločitvam Arabske lige razmere še niso začele umirjati. Čeprav velja premirje med sprtimi stranmi, se boji nadaljujejo. Samo v enem dnevu, v torek, je življenje izgubilo več kot 50 ljudi. Medtem ko na libanonskem prizorišču orožje še vedno ni utihnilo, se nadaljujejo politična prizadevanja za rešitev krize. Generalni sekretar arabske lige Mahmud Riad je (pred zaključkom redakcije) v Bejrutu začel pogovore z libanonskim predsednikom Franžjem, ki še vedno nasprotuje vstopu arabskih sil v Libanon. Pred prihodom v Bejrut je Mahmud Riad izjavil, da bi arabske mirovne sile lahko prišle v Libanon v kakih desetih dneh, šteje pa naj bi do deset tisoč mož, vendar bodo dokončno odločitev o njihovem številu in oborožitvi sprejeli pozneje, ko bodo vojaški poveljniki, ki spremljajo Riada, določili naloge, ki naj bi jih opravile mirovne sile. Iz Bejruta so tudi sporočili, da je voditelj palestinske osvobodilne organizacije Jaser Arafat sklenil v vseh arabskih državah zbrati prostovoljce, ki bi

prišli na pomoč Palestincem. Libanonska kriza je nevarna tudi zavoljo širših razsežnosti, saj opazovalci ne izključujejo možnosti tuje intervencije. Sedem ameriških vojniških ladij je priplulo v vode vzhodnega Sredozemlja pri libanonski obali, med njimi tudi nosilka helikopterjev „Guadalcanal“. Osmo ladja, letalonosilka „America“, je v tem predelu Sredozemlja že od prej; v sredozemskih vzhodnih vodah pa so tudi sovjetske vojaške ladje. Italija že dlje živi v pričakovanju nedeljskih parlamentarnih volitev, katerih izid bo vplival na politično prihodnost te dežele, ki jo že dlje pesti huda gospodarska in družbena kriza. Preverjanje razpoloženja volilcev pred nedeljskim glasovanjem kaže, da krščansko-demokratska stranka, ki je bila doslej najmočnejša, izgublja podporo, narašča pa število tistih, ki so naklonjeni komunistom in socialistom. Časnik „Republica“ je sredi tedna objavil izide ankete, ki pravijo, da krščanske demokrate letos podpira 34 odstotkov volilcev (na lanskih pokrajinskih volitvah 35,3 %, na splošnih volitvah 1972. leta 38,73 %). Komunisti so leta 1972 dobili 27,51 % glasov, lani 32,4 %, letos pa naj bi zanje glasovalo 32,9 % volilcev. Podatki za socialistično stranko so tile: 1972 do 9,66 %, 1975 do 12,1 %, napoved za 1976 do 12,5 %. Hkrati pričakujejo, da bo za socialne demokrate in liberalce glasovalo 11,5 % volilcev. V. BARABAŠ

kdo je kdo

HAFEZ EL SADAT predsednik Sirije

Sirski predsednik Hafez el Asad je star 48 let in izhaja iz družine revnih kmetov, ki so živeli v severni Siriji, blizu Latakije. Že kot deček se je odločil za vojaško kariero in po končani vojaški akademiji v Momu je tudi uresničil svoje sanje – postal je „borbeni pilot I. razreda“. Glede na njegovo poreklo ni bilo čudno, da se je že zgodaj ogrel za ideje socialistične stranke arabskega preporoda BAAS in za njen program reform na temeljih socializma.

Ko je leta 1966 v Siriji prišlo na oblast radikalno krilo stranke BAAS, je mladi letalski major Asad dobil čin generala ter položaj obrambnega ministra. Njegova hladnokrvnost in iznajdljivost sta prišli do veljave še istega leta, ko je z odločno akcijo letalskih sil preprečil zaroto, ki jo je organiziral polkovnik komandosev sirske armade Selim Hatum. Od tedaj je njegov ugled nenehno naraščal. Toda pozneje se je vse bolj idejno razhajal s svojimi dotedanjimi tovariši v stranki BAAS. Asad je bolj trezno in stvarno gledal na vojaški spopad Z Izraelom in tudi na notranji razvoj Sirije. Nastala je polarizacija sil in Asad je prevzel vodstvo tako imenovanega vojaškega ali zmernega krila, ki se je soočilo s civilnim, toda nepopustljivim krilom pod vodstvom pomočnika generalnega sekretarja stranke BAAS Salaha Džedida. V tej polarizaciji sil je prevladalo Asadovo zmerno krilo. Na krmilo države je prišel v trenutku, ko se je močno zaostriła bližnjezhodna kriza in ko je postajalo jasno, da položaj „ne vojne ne miru“ ne more trajati večno.

Na zunanje-političnem področju se je Sirija odločila za tesnejše sodelovanje in približevanje drugim arabskim državam, na notranje-političnem pa je sprejela več ukrepov, ki so bistveno vplivali na oživljanje gospodarstva in na socialistični razvoj dežele. V boju za arabsko stvar se je Sirija pod predsednikom Asadom zavzela za mirno rešitev krize na Bližnjem vzhodu; za rešitev, ki bi upoštevala zakonite pravice palestinskega ljudstva. Ob spodbujanju nadaljnega celovitega reševanja krize pa se je znašla v sporu z Egiptom, zlasti potem, ko je Kairo pristal na razmik izraelsko-egiptovskih vojaških čet na Sinaju. Njenim prizadevanjem je pozneje stopila na pot libanonska kriza, ki je popolnoma vsrkala vse diplomatske in zunanje-politične napore Asadove vlade v minulem letu dni. N. N.

SINDIKALNI SPOR V EGS

Kako do polne zaposlitve?

Če sindikalne centrale ne bodo uskladile stališč, ni pričakovati uspeha na tripartitni konferenci o obnovitvi polne zaposlenosti v deželah EGS

Predsednik evropske sindikalne komisije Ortoli je prejšnji mesec v Bruslju sprejel delegacijo Generalne konfederacije dela (C.G.T.), ki jo je vodil generalni sekretar Georges Seguy. Le-ta je ostro kritiziral najnovejše poročilo komisije, ki govori o strategiji, nujno potrebni za obnovitev polne zaposlenosti v evropski gospodarski skupnosti. Po tem dokumentu je predvidena tripartitna konferenca, ki naj bi bila še ta mesec v Luxemburgu, sestali pa bi se predstavniki političnih gibanj, delodajalcev in sindikatov v EGS. Komisija je poudarila nujnost, da je zaradi „socialnega kompromisa“ treba nekaj sto-

riti v odnosih med porastom cen in plačami ter porabo. Komisija je pozvala k splošni disciplini socialnih partnerjev in poudarila, da obnovitev polne zaposlenosti zahteva bistveno povečanje investicij, kar ni mogoče pri normalnem porastu dobička v podjetjih.

„Predsedniku Ortoliju smo naznanili, da se ne strinjamo s to oceno razmer, in menimo, da pretirano hvaljene rešitve ne prispevajo k razširitvi aktualnih težav, pač pa jih samo še poslabšujejo,“ je izjavil G. Seguy.

Zadnja tripartitna konferenca, ki je bila v Bruxellesu, ni dala zadovoljivih rezultatov.

Zato G. Seguy in njegovi so-mišljeniki menijo, da bi junijsko zasedanje lahko omogočilo znaten napredek, če bo sindikatom, potem ko so delavcem prikazali nasprotja v EGS, uspelo jasno prikazati svoje zahteve.

„Generalna konfederacija dela, ki se zaveda, da je uspeh odvisen od sindikalne zveze, se je odločila, da se dogovori z drugimi organizacijami o skupnih predlogih,“ je še dejal G. Seguy in poudaril, da je predsednik Ortoli, čeprav je branil stališča komisije, izrazil pripravljenost, da s sindikalnimi organizacijami odkrito razpravlja o vseh problemih.

ANDREJ SNEDEC

STROKOVNJAK OPOZARJA NA PRAVICE IN DOLŽNOSTI

MOTIVACIJA REŠUJE ODSOTNOST Z DELA

Prvi primer, da v visoko razviti deželi odpravijo tekoči trak v proizvodnji in ga zamenjajo z drugačno ureditvijo proizvodnega procesa, se je dogodil leta 1972 ob gradnji tovarne za bencinske motorje „Saab 99“. Zasnova, načrt in projekt gradbenih objektov so osvojili zahtevo po takšni rešitvi, ki bi enakomerno ustrežala tehničnim in človeškim zahtevam ter potrebam pri delu. Ta velika sprememba je bila izražena tudi takole: delo na tekočem traku je za sestavo motorja dovoljevalo za vsako operacijo največ 1,8 minut časa; nova ureditev pa je izhajala iz normativna, da imajo delovne skupine 30 minut časa za sestavo motorja. V montažni skupini delajo 3 do 4 delavke, ki jim je v celoti prepuščeno, kako si organizirajo delo. Razen začetnic vsaka delavka sestavi celoten motor. Pri tem ugotavljajo delavke, da je tako organizirano delo zanimivejše in neodvisno. Vsebinska dela v taki obliki je znova rodila smisel in voljo za odgovornostjo nad opravljenim delom. Kdor opravi delo v krajšem času, lahko svobodno razpolaga s prihranjenim časom. Podjetje je s tem pridobilo presenetljive uspehe: odsotnost z dela se je zmanjšala na normalen obseg in stvarno upravičene potrebe, kvaliteta dela se je nepričakovano popravila, roki niso več predstavljali ovir. Delavke pa so same opravile tudi delo za vse tiste, ki so zaradi bolezni izostale z dela. Če se skupina pravilno sestavlja, nikomur ne pride na misel, da bi ostajal doma.

Saj brez resnične potrebe noče puščati v težavah drugih članov skupine. Seveda pa so opazili tudi spremembo pri delovni vzgoji. Vzgoja za delovne postopke pri tekočem traku je trajala le dva dni, medtem ko za delo v skupini, ki je zadolžena za sestavo celotnega motorja, traja 30 dni. Toda pri tem ugotavljamo še en pojav, ki je zelo pozitiven: v 18 mesecih so od 50 delavk zaposlele za razrešitev le 3 delavke. Temu primeru opuščanja drage opreme za tekoče trakove so sledili tudi drugod. Učinki so bili podobni. Ponekod je od prvotne 40-odstotne odsotnosti z dela padla odsotnost pod 20 odstotkov. Tudi v primerih, ko je ob tekočem traku odstotek odsotnosti znašal 75 odstotkov, je v novih razmerah padel na manj kot 20 odstotkov! Sele ta dejstva so uplivala na širše uveljavljanje spoznanja, da je motivacija dejavnik odločilnega pomena za odpravljanje napetosti v delovnih ljudeh, za zdravje, za produktivnost dela. Seveda pa morajo motivacijo graditi delavci sami in, kar je najvažnejše, motivacija kot pretežno raziskovalni pojem psihologov in sociologov se mora izražati tudi v gradbenih objektih ter v konstrukcijah delovnih priprav in naprav. Če hočemo reševati vprašanja odsotnosti z dela, tedaj je gotovo, da moramo uveljavljati notranje motivacije delavcev samih pri vsakem proizvodnem dejavniku in v vsaki delavnici.

sprašujete — odgovarjamo

Prosim za odgovor na naslednji vprašanji: — ali je možno pri opredeljevanju pogojev za pridobitev pravice do terenskega dodatka določiti kot pogoj 5 km oddaljenost od delovnega mesta? — ali je lahko višina terenskega dodatka vezana na število ur, pribitkih na terenskem delu? D. T. — Celje

Odbor sindikatov Slovenije za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov pojasnjuje: Terenski dodatek je povračilo za povečane materialne stroške, ki jih ima delavec na terenu. Terenski dodatek gre delavcem v primerih, ko sta organizirana na terenu ali prehrana ali prenočišče. Pogoje za pridobitev pravice do terenskega dodatka in njegovo višino določajo udeleženci v svojih samoupravnih splošnih aktih v skladu s določili samoupravnega sporazuma dejavnosti. Kot pogoj za pridobitev pravice do terenskega dodatka je možno določiti tudi oddaljenost od delovnega mesta, če se delavci tako dogovore in zapišejo v svoj samoupravni splošni akt in če do določene oddaljenosti nimajo povečanih materialnih stroškov zaradi terenskega dela. Višina terenskega dodatka pa ne more biti odvisna neposredno od števila ur, pribitih na delu na terenu, ker je terenski dodatek povračilo za povečane materialne stroške.

Lidija Korpar je bila lani prvič v brigadi in ker ji je bilo všeč, je ostala kar dve izmeni. Letos je namestnik komandanta mladinske delovne akcije „Slovenske gorice 76“. V prvi izmeni sta dve brigadi s po petdeset mladincev, skupaj pa jih bo letos pri gradnji vodovoda sodelovalo petsto petdeset. Približno 24 kilometrov cevi nameravajo mladi položiti do leta 1980.

O mladinski delovni akciji „Slovenske gorice 76“ sem zvedel praktično že vse. Le še posloviti sem se hotel, ko mi 17-letna namestnica komandanta delovne akcije prinese zvezek, namenjen vtisom obiskovalcem delovne akcije. „Vi ste prvi obiskovalec v našem naselju v Dornavi. Saj vam ne bo težko napisati svoje vtise. Tudi kritično je lahko. Prav gotovo ste obiskali že več delovnih akcij? Pa malo primerjajte!“ Prav gotovo je Lidija Korpar opazila moj začuden pogled.

Ali res to ni težko? Kaj naj napišem?

Priznam, da se mi je tisti hip zazdela naloga, napisati nekaj vrstic – in to na prvo stran „knjige vtisov“ – ena najtežjih nalog, ki sem jih kdajkoli dobil.

Napišem naj kritično, naj primerjam. Vseeno pa... V knjigo vtisov se ponavadi pišejo le pohvale.

Ali naj napišem, da je zelo dobro, da je mariborska brigada v prvih desetih dneh izpolnila svojo normo in da ni v redu, da je ljubljanska ni? In da je ni, so za to menda kriva dekleta, ki jih imajo v ljubljanski več kot v mariborski brigadi, čeprav sem

na delovišču videl, da znajo kramp in lopato dekleta vihteti prav tako kot fantje.

Ne, to ni vzpodbudno! Prve dni v brigadi je vedno težko, posebno še srednješolcem, ki so vajeni le sukati peresnik in obračati liste v knjigi. Prvi žulji so prva kriza. Kaj moremo. Drugi, tretji, četrti in še nekaj naslednjih dni sta lopata in kramp čedalje težja. Prav gotovo je to tudi vzrok, da norma ni bila izpolnjena. Pa kaj potem? Bodo pa v naslednjih dneh bolj pritisnili in nadomestili tisto, česar prve dni niso zmogli.

Lahko bi napisali marsikaj o tem, kar sem slišal pritožb o hrani, češ da je na jedilniku samo riž. Riž zjutraj, riž opoldne in riž zvečer, tako je pisalo na njihovem stenskem časopisu. Toda kot za nalašč, tisti dan so imeli za kosilo pečenko, pražen krompir, solato pa juho in sadje. Nehote sem se spomnil na svoje delo na avtocesti bratstva in enotnosti Zagreb–Beograd. Več kot teden dni smo jedli le zelje, in to na vse mogoče in nemogoče načine, pa se ni nihče veliko pritoževal. Primerjajte, je rekla Lidija. Skorajda nemogoče! Takrat, pred skoraj 30 leti, nismo imeli televizorja niti plesa pa tudi ne izletov, še radia ne. V Dornavi pa sem mimogrede slišal, da je eden glavnih problemov ojačevalna naprava za predvajanje plesne glasbe. Republiška kulturna skupnost menda še nima denarja za nabavo vseh rekvizitov. To res ni v redu, toda... Pa kaj! Časi se spreminjajo. Brigadnega življenja in dela pred skoraj 30 leti ne moremo primerjati s tistim danes. Imamo več in tudi mladina zahteva več.

Morda bi lahko napisal to, kar mi je povedal delavec iz TAM, ko je rekel, da bi rad videl, da bi šli tudi drugi mladi in morda tudi starejši iz njihove delovne organizacije v brigado. „Tebi je lahko, šel boš v brigado in ti bo prijetno, so mi govorili. A samo poglejte te roke, koliko žuljev imam. Kar naj poskusijo.“

Morda bi lahko napisal to, da se „kali jeklo“ v delu, ne pa pri plesu z močnimi ojačevalnimi napravami. Toda gotovo bi mi kdo očital starokopitnost. Torej, kaj naj napišem?

Sicer pa... Saj je vseeno. Ko sem se le odločil, sem opazil, da je bil na „prvi strani“ iz zvezka iztrgan vsaj en list.

A. AGNIČ

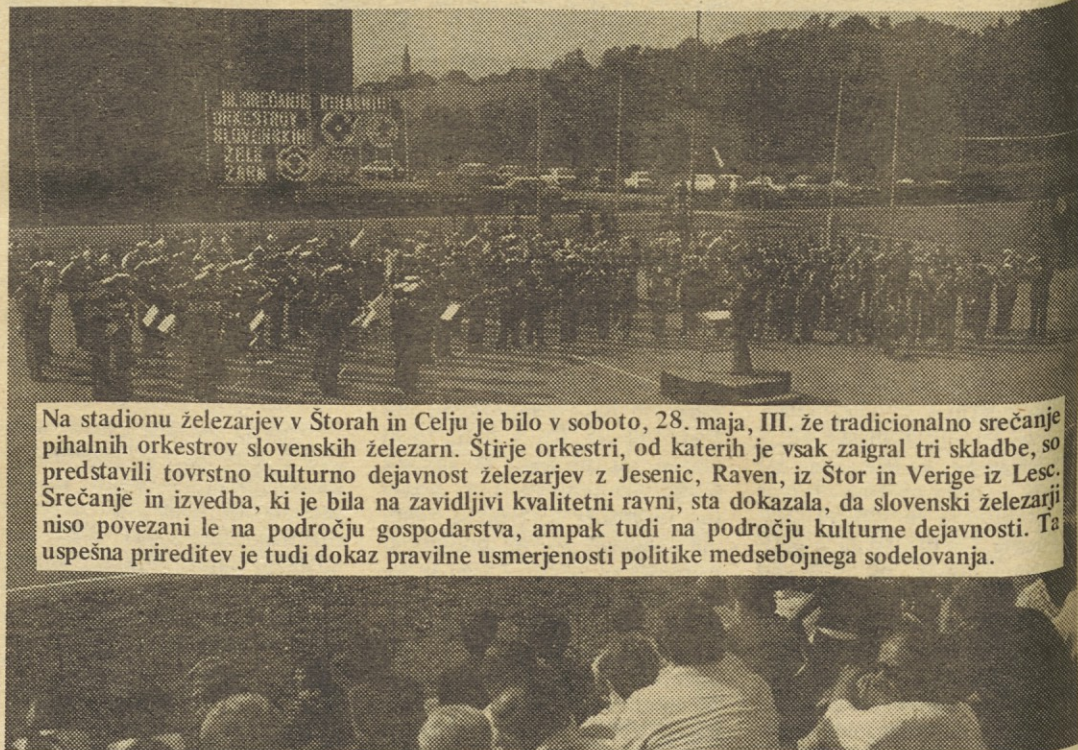
Anteju je vroče: „Voda, seveda, kaj pa drugega! Pa še dobra je!“ In kaj so mi mimogrede naročili brigadirji iz TAM: „Poglejte, samo poglejte, kako žuljave roke imamo. Pa napišite to, da ne bodo v tovarni mislili, da smo na dopustu.“ – Foto: A. Agnič

V dvoje je tudi lopata lažja

Začeli so 6. junija. Za njimi je že prva dekada in prvih 200 metrov izkopenega jarka, s čimer pa niso kaj prida zadovoljni, saj so predvidevali, da bodo več naredili. Nad življenjem v novourejeni stari šoli v Dornavi se res nimajo kaj pritoževati, čeprav jim sedaj na začetku še marsikaj manjka.

Na stadionu železarjev v Storah in Celju je bilo v soboto, 28. maja, III. že tradicionalno srečanje pihalnih orkestror slovenskih železarjev. Štirje orkestri, od katerih je vsak zaigral tri skladbe, so predstavili tovrstno kulturno dejavnost železarjev z Jesenic, Raven, iz Štor in Verige iz Lesc. Srečanje in izvedba, ki je bila na zavidljivi kvalitetni ravni, sta dokazala, da slovenski železarji niso povezani le na področju gospodarstva, ampak tudi na področju kulturne dejavnosti. Ta uspešna prireditev je tudi dokaz pravilne usmerjenosti politike medsebojnega sodelovanja.

HUMORESKA

POVEST O JARI KAČI

– Nesprejemljiva so pojmovanja, da je brez odstranjevanja dolgoročnih vzrokov socialne neenakosti brezpredmetna vsaka politična akcija – je odločno pribil predavatelj. Imeti moramo program dolgoročnega delovanja, hkrati pa se stalno boriti proti vsem konkretnim pojavom bogatenja na osnovi prisvajanja tujega dohodka. Zato moramo imeti izdelane jasne idejnopolične in druge kriterije, da bi se izognili vsem skrajnostim, česar je bilo v preteklosti precej. Premožanje, ki je bilo pridobljeno z delom, je treba zaščititi in obdavčiti, če je potrebno, s progresivnim davkom. Premožanje, ki je bilo pridobljeno z malverzacijami, pa je treba odvzeti in lastnike kazensko preganjati. Dosedanja aktivnost na tem področju ni zadovoljiva. Ponekod so bile samo ustanovljene komisije, ki

so ostale brez podpore organov. Mnoge komisije so okužene z oportunistom itd. Neučinkovit boj proti nosilcem teh negativnih pojavov priča tudi o resnih slabostih državnih in inšpekcijskih organov in samoupravne delavske kontrole. Državni organi leta in leta niso bili dovolj usposobljeni za reševanje teh vprašanj; bili so celo pod močnimi pritiski, kar jim je preprečevalo opravljanje njihove funkcije. Zdaj pa bo drugače! Ima kdo kakšno vprašanje?

Predavatelj je mlad, odločen in kot vse kaže, pripravljen še poglobiti stvari, če jih je treba.

– Jaz bi nekaj vprašal, reče nekdo v kotu. – Ali bodo zdaj tisti, ki imajo maslo na glavi, šli?

– Jasno, šli bodo!

– Pa tisti, ki so tajili dohodek in niso redno plačevali davkov, bodo

morali zdaj pošteno poravnati račune?

– Ja, morali bodo!

– Pa tisti, ki so si sezidali hiše v Portorožu, na Bledu, Bohinju in še kje, se bodo morali zdaj izseliti iz družbenih stanovanj?

– Mislim, da se bodo morali, če imajo več, kot znaša stanovanjski maksimum.

– Dve večji ali tri manjša stanovanja?

– Tako nekako.

– Na člane gospodinjstva, ne?

– Ja, na člane gospodinjstva!

– Precej se jih je že zdaj odselilo v svoje hiše, družbena stanovanja pa so oddajali. Res mislite, da tega ne bodo več smeli početi?

– Res mislim!

– Kaj pa dodeljevanje družbenih stanovanj? Ali mislite, da bodo po novem morali za stanovanje varče-

vati tudi uslužbenci republiških ustanov, zavarovalnic, bank in sploh vsi uradniki, ne samo delavci kot doslej? Vsi tisti, ki so doslej dobivali stanovanja brez pologa lastnih sredstev? Le kako bodo to prenesli?

– Kakor hočejo! Kako pa so lahko varčevali za stanovanja delavci, ki imajo precej nižje dohodke!

– Pa tisti, ki so iz občinskih pisarn še pravi čas zvedeli, kje vse se bo gradilo in so si nakupili parcel v ljubljanskih predmestjih, pod Pohorjem, na Bledu in v Bohinju, ob morju in še kje? Jim bo kdo pobral zaslužek?

– O, seveda jim bo! Še kakšno vprašanje?

Dvorana ne reče nič in predavatelj veselo nadaljuje:

– Hkrati z bojem za dosledno izvajanje delitve po delu, za premagovanje uravnilovke mora potekati tudi aktivnost za zmanjševanje socialnih razlik v družbi. Popolnoma napačno pa bi bilo, če bi zahtevo za zmanjšanje socialnih razlik razumeli kot odtrgovanje tistim, ki s svojim prispevkom in sposobnostjo dosejajo večji osebni dohodek. Še precej dolgo pa bodo ostale tiste razlike, ki izhajajo iz različnih delovnih prispevkov posameznikov. Take socialne razlike lahko presežemo s hitrejšim družbenoekonomskim razvojem in širšo uporabo načela solidarnosti. Jasno pa moramo povedati, da smo proti tistim socialnim razlikam, ki nastajajo s prisvajanjem tujega dohodka, z nezakonitim ravnanjem in vedenjem...

VINKO BLATNIK